

DOMAČI

DRŽAVNO TOŽILSTVO v LJUBLJANI

Došlo - 4. VII. 1930 -

— krat, — prilog.

7

P R I J A T E L J

Fot. prof. Janko Ravnik.

Zgornja slika:

Polje narcis pod Golico

Spodnja slika:

S poti skozi Kot — pogled
na Rjavino

Gospa!

**Zahtevajte
pri
Vašem
trgovcu
samo
izdelke
tovrnice
keksov,
biskvita,
vafeljniov
itd.**

B. PAUKER, družba z o. z. Ljubljana, Sv. Petra cesta št. 48.

„PROJA“ terpentinska krema daje usnju lep blesk ter ohranjuje usnje.

Kdor varčuje, uporablja edino „PROJA“ terpentinsko kremo!

Backin

Dr. Oetkerjev
pecilni prašek,
vanilinov sladkor,
puding, kreme in
kolači so najboljši!

Nova izdaja!
„Šolska knjiga“ (v
nemškem jeziku)
cena Din 15.—.

Dr. Oetkerjevi recepti:
Izdaja „P“, gratis,
„F“, ilustrirane
receptne knjige
(v nemškem jeziku),
ki jih dobite pri
svojem trgovcu, če
ne, pa direktno pri
tvrdki

Dr. A. OETKER,
d. z o. z., Marlbor
Priložite Din 5.— v
znamkah.

Naročnina za reviji «Domači prijatelj» in «Naš obzor» znaša za vse leto Din 60.—, za pol leta Din 31.—, za četrt leta Din 17.—, samo za «Domačega prijatelja» Din 40.—, za pol leta Din 21.—. Posamezna številka Din 7.—.

Izdajata konzorcija revij «Domači prijatelj» in «Naš obzor».

Odgovoren za izdajateljstvo, uredništvo in upravnništvo Emil Podkrajsšek, tiska Delniška tiskarna, d. d. v Ljubljani, predstavnik Miroslav Ambrožič, oba v Ljubljani.

Uredništvo in upravnništvo sta v Ljubljani, Prule 11, in v Zvezni knjigarni, Šelenburgova ulica št. 7.

Cenjene naročnike, ki še niso plačali naročnine za leto 1930., prosimo, da nam po položnici, ki smo jo priložili prvi številki, nakažejo vsaj Din 32.— za prvo polletje. Vse cenjene naročnike pa prosimo, da pokažejo reviji prijateljem in znancem in nam sporoče njih naslove, da jim bomo poslali oba lista na vpogled.

**Prihodnja številka
izide
radi počitnic
v drugi polovici
meseca avgusta**

**Vaši barvasti čevlji bodo kakor novi,
ako jih barvate z Brauns**

Vilbra
barvo za usnje!

*Tudi aktovke, kovčegi,
usnjati stoli itd. vse
izgleda kakor novo!*

*Dobiva se v vseh drogerijah ter
trgovinah z barvo in usnjem!*

**Tovarna barv
Viljem Brauns, Celje.**

Kje naj kupim?

Pri **Josipu Olupu, Ljubljana, Stari trg št. 2** (na vogalu), kjer dobim najboljše in najcenejše angleške in in češke kamgarne. Tam dobim tudi obleke najnovejših fazon po meri kakor tudi vedno zadnje novosti klobukov in čepic ter najtrpežnejše perilo znamke „TRIGLAV“.

L. MIKUŠ, Ljubljana

MESTNI TRG ŠTEV. 15

Dežniki

Na drobno! Ustanovljeno leta 1839. Na debelo!

Umetniški zakon.

Kipar: «Ali si srečen v zakonu?»

Slikar: «Veš, kako bi ti povedal... V zakonskem jarmu se živi jako — udobno. Moja žena ugiba, kaj pred očujejo moje slike, jaz pa zopet vsak dan ugibam, kaj je ona prav za prav hotela skuhatil!»

Med prijateljicami.

— Moj zaročenec Ivan mi je rekel, da sem najlepša in najpametnejša ženska na svetu.

— Varuj se ga, ta je nevaren, ker že zdaj laže!

Baron (novemu slugi): «Vašega prednika sem spodil, ker ga ob času kosila največkrat ni bilo blizu.»

Sluga (z vnemo): «O, gospod baron, zaradi tega pa bodite kar brez skrbi, pri jedi sem vedno prvi.»

Ugodno kupite!

ZA GOSPODE:

fini moderni kamgarn in sportni ševijot.

ZA ŽENSKE:

fino svileno, polsvileno in volneno blago v vseh modnih barvah in najnovejših vzorcih, cefir, kambrik in belo tkanino za perilo, fine nogavice.

R. Miklauc - „Pri Škofu“ - Ljubljana

Lingerjeva - Medarska ulica - Pred Škofijo št. 3.

Obstoj trdke nad 60 let.

KLIŠEJE

vseh vrst za eno-
in večbarvni tisk

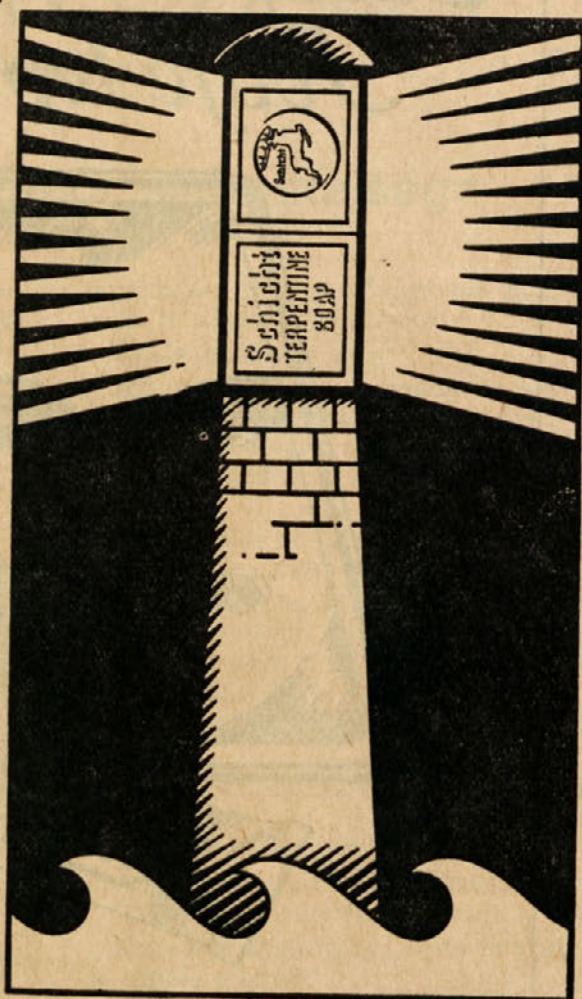
JUGOGRAFIKA

d. z o. z.

Ljubljana, Sv. Petra nasip št. 23.

Med 7 prednostmi ena :

**posebno
svetlo!**

Znak, da se uporabljajo le čista, naj-
žlahtnejša olja, da se doseže največjo
pralno moč in da varuje perilo le

Schichtovo Terpentinovo Milo

*Čuvaj
Tvoje lepe zobe*

da Ti vedno ostanejo zdravi in beli kot biser. Vzemi za dnevno nego edino

Sargov
KALODONT
Lepši zobje

I v. Vuk:

Ne podcenjuj moči slabotnejšega

(Po narodni basni.)

Zgodilo se je, da se je jež tudi danes napotil na lov. Pa kakor da bi bilo naenkrat vse zakleto, ni mogel najti ničesar, kar bi mu pos tolažilo lakoto.

Prebrskal je že dolgo pot, vtaknil nos pod vsako korenino, pod vsak grm, a nikjer nič.

— Kaj takega se mi pa še ni pripetilo, je zagodrnjal, odkar lovim. Ko bi dobil tistega, ki mi je vse pobral, je zagrozil, bi mu že pokazal svoje igle.

In naježil je hrbet, da so stale igle kakor sulice...

Naenkrat se mu je zazdelo, da sliši nekako cmokanje, kakor če kdo večerja.

Dvignil je glavo. Smrček je migal in iskal vonja, nakar je rekel:

— Ahm... Tam na desno je pojedina.

In že so ga nesle noge na desno v tisto smer, odkoder je prihajal vonj cmokajoče živali.

— A, vi ste, gospa krtica, je pozdravil jež in se ustavil. Njegove oči so se uprle v plen, ki je ležal krtici med prednjima nogama. In v mojem rajonu? ... Brez dovoljenja? ...

Krtica je nehala jesti in gledala ježa s svetlimi očmi.

— Vaš rajon, gospod jež? ... Odkdaj pa imate svoj določeni rajon? je rekla krtica in vprašajoče opazovala ježa.

Jež je pogledal krtico in v očeh mu je bila nevolja.

— Nesramni ste, gospa krtica, je rekel jež. Mislite morda, da vam bom dokazoval svoje pravice... Ta rajon je moj in ne trpim ugovora.

Krtica je pograbila svoj plen, rekoč:

— Ne bom se prepirala z vami. Močnejši ste in vem, da je to pravica.

In je šla.

— Stojte, je zakričal jež. Plen ni vaš.

— Jaz sem ga našla, gospod jež, in zato je moj. Stara pravica govori tako.

— V mojem rajonu ste ga našli. In kar je v mojem rajonu, je moje. Pustite plen.

Krtica plena ni izpustila, visoko je dvignila glavo s plenom in rekla:

— Tako govori ustno izročilo vseh živali: Kar kdo pridela s svojim trudom ali najde s svojo pazljivostjo, je njegovo. To je večna

resnica in pravica. Zahtevati zase trud drugega, je nezaslišana krivica.

Rekla je in šla dalje.

Jež, ves srdit, se je pognal za njo. Krtica bi mu bila lahko utekla, zakaj njene noge so urnejše kakor noge s sulicami oboroženega ježa. Ali nesla je plen, ki ji je oviral beg. Zato jo je dohitel.

— Naučim te ubogljivosti in spoštovanja pred tujo lastnino.

Vrgel se je na krtico in jo jel neusmiljeno zbadati s svojimi iglami. Krtica se je umikala, kričala, prosila, a jež je besnel še vse huje.

— Izpusti moje blago! je vpil in njegove igle so se vbadale v krtičino telo, da je vsa krvavela.

Krtica je izmučena izpustila plen in vzdihnila:

— Moč je pravica!...

Jež je prenehal zbadati krtico in rekel:

— Zato spoštuj to pravico!

Krtica je zbežala vsa zbita in v njenih prsih je kipelo sovraštvo...

Krtica ni mogla pozabiti, kako ji je jež vzel plen in ji prizadejal z bodicami vse polno ran.

— Osvetim se, da boš vedel, kako spoštujem pravico, kakršno proglašas ti, je govorila sama sebi. Če tega ne morem storiti danes, storim jutri. Žival, ki svojo moč nad slabejšim proglašas za pravico, nima pravice na zemlji.

Dolgo je iskala krtica primerne prilike, da pokaže ježu, da samo moč še ni vse in da tudi slabotnejši ustrahuje močnejšega.

In zgodilo se je, da se je jež kakor nalašč izprehajal po livadi, kjer je bilo domovanje krtice. Krtica, videč ga z iglami-sulicami, se je prestrašila.

— Kaj je tudi tukaj njegov rajon? ji je švignilo po glavi. Kaj si bo prisvojil tudi ta prostor, kjer imam jaz svoje bivališče?

Nekaj časa je gledala ježa vsa zbegana. Nato je rekla:

— Maščevala se bom.

Skočila je polna sovraštva pred ježa in zakričala:

— Kdo vam je dovolil, gospod jež, da se izprehajate v mojem rajonu?

Jež jo je osupel pogledal, krtica pa je zgrabila težek kamen in ga vrgla na ježa.

Jež se je opotekel vsled udarca. Vendar si je hitro opomogel in planil za krtico.

— Obsojena si! je zarohnel.

Ali krtica danes ni imela v gobčku plena. Bila je zato hitrejša. Zbežala je v svoj rov. Jež je ril za njo in grozeče kričal:

— Obsojena si!

Krtica pa je že planila skozi drug rov na livado in začela z vso naglico mašiti rove.

— Moč je pravica, ji je šlo po glavi. Ko sem morala prepustiti svojo lastnino tebi, je bila pravica v moči. Zdaj, ko pogineš v mojem rovu, je pravica v spretnosti in zvijači. Tvoj nauk zmaguje!

Jež je iskal po rovu krtico.

— Je že zopet zbežala na livado, je rekel, ko je ni našel. Bežal je ven, govoreč: Na bodem jo v eksempel vsem, ki kršijo pravico.

Ali... kaj je to? Rov je zamašen.

— Ne boš! je vzkipele jež in poiskal drug rov. Tudi ta je bil zamašen.

Z vso močjo je jel grebsti. Vendar za mehke ježeve noge je bil rov preveč trdo zamašen. Nič več ni mislil na krtico in kako jo bo našel. Samo misel na rešitev mu je dajala moči, da še ni omagal.

Obup se ga je polasčal. Jel je prositi:

— Gospa krtica! Odprite, prosim, ne šalite se tako nelepo. Pozabiva!

Ali odgovora ni bilo. Tiho je bilo v rovu kakor v grobu. Jelo mu je primanjkovati zraka.

Umiraje je pomislil ves v strahu in grozi:

— Gorje mu, kdor zapade maščevanju posirovele živali... Resnično, pred zločinci tudi moč ni dovolj ostra pravica!

K. B a l m o n t :

Prod

V močvirni goščavi, opolnoči,
potihem, brezšumno, čuj, prod šelesti.
O čem le šepče? O čem le kramlja?
Zakaj tam nad njim žar plamenčkov miglja?
Blišče se, vrte se, že zgublja jih vid
in zopet obsenja mameči njih svit.
Prod v uri polnočni šumi, šelesti,
v njem gnezdiijo žabe in kača preži.
V močvirju trepeče mrjoči obraz,
to meseca jasnega blede je kras.

In v glenu zaveje: lazeč, vlaga, v noč
zavabi v barjè, stiskajoč, sesajoč.
«Kogá? In zakaj?» prod vprašuje, ne ve.
«Čemú tu nad mano plamenčki žare?»
A mesec molči, ko da nem je malik.
Ne ve nič. Še niže vse sklanja svoj lik.
In vzdih duš pogubljenih v dnu barskih vod
otožno, brezšumno povzema spet prod.

Iz ruščine prevedel Alojz Gradnik.

C a m p o a m o r :

Opravičba

«Kako, kako sem verovala vate!»
««Nedolžen sem, čeprav sem bil nezvest!»»
«In ti ničesar ne očita vest?»
««Seveda; veš pa, da srcé ni skala,»»

Da svojo grešno zmoto poravnam,
napis naj vreže se mi v kamen groba:

— Odpusti, če te varal je, grdoba,
ker prvega je varal sebe sam. —

Iz španščine prevedel Alojz Gradnik.

T i h o :

Žalost

Zakaj sem ljubil? Saj sem vedel jasno,
da vsa sladkost prelije se v gorje,
da cvetje vse, cveti tako še krasno,
prezgodaj, vse prezgodaj se ospe.

A vedel nisem, da o prvi vabi
dekle neznanemu se možu vda
in vseh obljub in vseh priseg pozabi,
zvestost smeje se v blato potepta.

O, da bi mogel, mogel pozabiti,
kaj si bilà mi, kaj mi nisi več!
Da mogel v nezavest bi se vtopiti
in bil bi mrzel, kot je grob molčeč.

A ko srce tako še burno bije
in še sladkosti tvoje si želi.
A ve: bilà je pena — in več ni je —
iz dneva v noč, iz nóči v dan trpi.

Zakaj sem ljubil? Žgoče zdaj kesanje
razjeda dušo, pije vse moči.
In vendar — ah, lepé so bile sanje.
A sanje bežne le. In več jih ni...

Žepni tat

Zgodilo se je to med Novimi Zamki in Bratislavo, ali bolj v bližini Bratislave. Stal sem v vagonu pri vratih ves nervozen in nestrpljiv kakor človek, ki je na potu k svojemu cilju. Hitro je stopil postaren možki k meni in močno butil vame. Smotka mi je padla iz ust. Mehanično sem se pripognil, da bi jo pobral. V istem hipu sem čutil močan pritisk na prsi. Stari mož se je začel nekam v zadregi izgovarjati ter je naglo izginil na drugem koncu hodnika.

Ko sem pobral smotko, sem nehote segel v žep, v katerem sem imel denarnico. Nič preveč nisem bil iznenađen, ko sem videl, da mi je izginila. Prigodek je bil čisto preprost: tisti mož se je samo zato zaletel vame, da bi mi mogel denarnico iz žepa uloviti. Pa sem že hitel za neznancem.

Imel sem srečo. Vlak se je ravno tisti čas ustavil. In na peronu sem zagledal svojega moža, kako si je delal z rokami pot k izhodu. Zgrabil sem ga od zadaj za ovratnik. Mož se je jezno okrenil.

«Mojo denarnico!» sem zavpil nanj. «Vrnite mi mojo denarnico!»

«Kaj se vam blede?» je vprašal srdito. «O kakšni denarnici govorite?»

«I, o tisti, ki ste mi jo v kupeju izmekali... Sem z njo!»

Medtem se je nabralo okrog naju veliko radovednežev. Občinstvo se je nevoščljivo muzalo in čakalo, kaj bo. Bližal se je že stražnik z dostojanstvenimi koraki. Tat se je začel nemirno vrteti, a jaz sem ga neprestano držal za ovratnik.

«Pustite me na miru!» je planilo iz njega, in z naglo kretnjo se mi je izvil iz rok. V tem trenutku se je na tlaku ob nekaj spoteknil in s strahom zapazil, da je pustil ukraden denarnico, svojo denarnico. Hotel jo je ročno pobrati s tal, pa sem ga prehitel. Spravil sem svojo denarnico zopet v žep in sem imel to reč s svoje strani za končano.

«Poberite se mi!» sem rekel žeparju.

Nesrečni človek bi bil sam rad to napravil, a ni mogel. Ovratnik, ki sem ga ravnokar izpustil, je zdaj zopet držal stražnik. In s silo je vlekel tatu na stražnico, meni je pa velel, naj grem z njim.

Ves zlovoljen sem šel s stražnikom. To je bilo že od sile. Rad bi jo bil skrivaj popihal, pa ni bilo mogoče. Stražnik je name pazil tako kakor na tatu. Moral sem vstopiti v kancelijo, kjer je bil o tej reči sestavljen zapisnik. Po daljšem bridkem zasliševanju so me izpustili. Vsa reč mi je presedala in to tem bolj, ker je gledal tat name, kakor bi prosil usmiljenja. Bil je bled in potrta. Jecljal je in šklepetal z zobmi, a na čelu mu je stal pot. Kadar sem ga pogledal, sem videl v njegovih očeh toliko bridkosti in očitania, da sem se stresel. Prav žal mi je bilo, da se je ta mala tragedija vršila javno, sirovo, nečloveško. Ali ni se dalo pomagati. Moral sem se sprijazniti s tem, da bo tat nekaj tednov zaprt.

Od tistega časa sem večkrat prejel iz Bratislave pisma, razglase in pozive. A pripetilo se mi je še nekaj drugega. Neko lepo dopoldne je prišla k meni ženska z objokanimi očmi. Bila je še precej čedna in mlada, a njeno lice je pričalo o pomanjkanju in bedi.

«Jaz sem,» je žena počasi in brez uvoda iztisnila iz sebe, «Holanova.»

To ime mi ni ničesar pojasnilo. Niti sanjalo se mi ni, kdo je Holanova.

«Kaj se ne spominjate?» je vprašala žalostno in nekam prisiljeno. «Moj mož, Holan, v Bratislavi...»

In njena roka se je pomenljivo zavila nazaj.

Zdaj sem pa že vedel, kdo je Holanova. Žena mojega žeparja. Zavzeto in sumljivo sem jo gledal. Kaj bi neki rada ta ženska od mene?

Bilo je nekaj navadnega. Sklicevala se je na mojo blagost in usmiljenost. Rekla je, da sedi nje mož zaradi mene v ječi. Doma ni kruha. Otroci stradajo. Ima četrto otrok, dva dečka in dve deklici.

Sicer sem čuteč človek, a ta reč mi je bila zoprna. Čutil sem, da bi mi znatno odleglo — če že ne morem pomagati žeparju — da bi vsaj njegovi družini pomagal. Dal sem ženi sto kron, nakar se mi je vsa srečna zahvalila in odšla. Kolikor se mene tiče, sem bil bržkone srečnejši kakor žena sama. Bil sem zadovoljen in vesel kakor človek, ki je storil dobro delo.

Čez teden dni mi je prišlo na uho neprijetno poročilo, da se je Holan v ječi obesil. Obsojen je bil na šest mesečno ječo in to si je tako gnal k srcu, da se je obesil. To poročilo me je popolnoma potrla, zakaj čutil sem, da sem jaz kriv smrti tistega človeka.

Kar sem doslej večkrat sam sebi očitil, da bi bilo bolje, ne zmeniti se za ukraden denarnico, to se je sedaj v meni z vso silo oglasilo. Mar je bilo tistih borih sto kron toliko, da je šel zaradi njih stari mož s sveta. Ves dan sem bil slabe volje, pa vso noč nisem zatisnil očesa. Povsod sem imel pred očmi starega Holana z njegovim bolnim, očitajočim pogledom, s katerim se je z menoj poslovil na policiji.

Drugi dan je prišla k meni v žalni obleki žena in štirje otroci. Vedel sem, da pride in sem jo pričakoval. Ko sem jo pogledal, sem bil nekam čudno v zadregi.

«Kaj bo zdaj z menoj?» je vzdihnila tiho.

To je bilo vse. Ni me dolžila, ne prosila, pač pa boječe vprašala, kaj bo zdaj z njo. Prvi trenutek nisem vedel, kaj bi odgovoril. Gledal sem zdaj njo, zdaj otroke, ki so topo, nerazumljivo gledali predse. Glej, ta vdova, te štiri sirote so moj greh, moja krivda. Jaz sem jih pripravi ob rednika. Nič čudnega ni, da me žena vprašuje, kaj bo sedaj z njo.

Premoženja nimam, da bi dejal, a zmeraj sem bil posšten in dober in moje srce je bilo mehko, da bi si z njim mogel mazati kruh. Niti trenutek nisem omahoval, da je treba kaj ukreniti za to ženo in otroke. To je bila moja sveta dolžnost. Ako sem hotel svojo vest pomiriti, je nisem mogel odpraviti s krajcarskim milodarom.

«Nate,» sem rekel ženi, «tu je dva tisoč kron.»

Ta vsota je bila ravno petkrat večja kakor ona, ki mi jo je bil Holan izmknul. Če bi bil tedaj prepustil denarnico Holanu, bi si bil prihranil tisoč sedemsto kron. In Holan bi bil še gledal božje solnce.

Žena mi je hotela na vsak način poljubiti roko, a otroci so to tudi storili.

«No, no,» sem jecljal in jih odslovil.

V prednji sobi se je žena ustavila.

«Kaj vam je?» sem vprašal vznemirjen. «E, nič,» je tiho odgovorila žena, «včeraj so nas vrgli na cesto, ker nisem mogla plačati najemnine, pa še nekaj potrebnega pohištva so nam vzeli.»

In spet me je pogledala s silno žalostnim obrazom. Tudi otroci so postali skoraj brez sape in čakali, kaj bo.

V hipu se mi je zasvetilo v glavi, da sem že ženi dal dva tisoč kron, a sem se takoj v duhu pokaral. Nekaj stotakov sem ali tja, ko gre za dušni mir!

«Nate,» sem dejal ženi, «tu je še tri sto kron.»

Žena me je molče pogledala, in preden sem mogel zabraniti, mi je poljubila roko. Nato je odšla s četvorico svojih otrok.

Srečno sem se oddehnul. Menil sem, da je stvar za zmeraj urejena.

Ampak motil sem se. Čez pet dni je bila žena spet pri meni. Tedaj sem jo nekam hladno sprejel, pa me je precej pomirila, češ da ni prišla po denar. Kaj naj bi si bil mislil o njej? Ali me misli odirati? Ona — da bi me odirala! Ona, ki je iz odlične družine! Dostojno se vede, govori francosko in angleško, igra na klavir kakor angel — ona da bi me skubla! Samo po svet je k meni prišla, na koga naj se pač obrne? Na nikogar se ne more obrniti, samo name.

«Za kaj pa gre?» sem vprašal prijazneje.

«Gospod, ne vem, kako naj denar obrnem. Razvajena sem, ne znam si pomagati; dokler je živel moj mož, sem živela kakor grofica. Revež, zašel je na krivo pot samo zato, ker smo bili jaz in moji otroci vajeni gosposkega življenja. Vzemite torej nazaj denar, ki ste mi ga bili dali, pa mi preskrbite majhno stanovanje in nekaj po hištvu..., pa če kaj ostane, da bi tisto tako razdelili, da bi mi ostalo vsak mesec nekaj grošev...»

Ko je to izgovorila, mi je vrnila denar. Tisoč osem sto namesto dveh tisoč tri sto. Ali za to se nisem zmenil. Žena se je obrnila name s polnim zaupanjem, in čutil sem, da nimam pravice, izogniti se njenemu zaupanju.

«Prav,» sem pristavil velikodušno, «pa bodi tako, kakor ste rekli...»

Poiskal sem ji stanovanje s tremi sobami za sedemdeset kron.

Žena je imela to za preveliko dobroto, pa sem jo pogovoril. Plačal sem najemnino naprej za vse leto. Potlej sem ji kupil pohištvo za tri tisoč kron. Ženi se je tudi to zdelo dosti, a sem jo pogovoril. In izposodil sem zanjo tudi klavir. Nazadnje sem ji povedal, da ji bom izplačal vsak mesec dve sto kron, dokler ji ne bom mogel kako drugače pomagati. Da ne ostane brez božjega v žepu, ji namaknem še tistih tisoč osem sto kron, ki mi jih je vrnila.

Žena se ni mogla več premagovati. Vrgla se mi je krog vratu in začela grenko plakati. Pobožal sem jo po laseh in modro pristavil samo:

«No, no!»

V duhu sem pa trezno premislil:

«Dva tisoč tri sto in tri tisoč sedem sto je šest tisoč. Petnajstkrat toliko, kakor mi je svojčas Holan ukradel brez tistih dve sto kron, ki jih moram vsak mesec plačati. Ali bi ne bilo pametnejše... No pa vendar! Ženi odprem trafiko in poizkusim otroke spraviti h kruhu... Potlej bom vsaj lahko rekel, da sem prav po kavalirsko uredil vso to reč.»

Ali naj še nadalje opisujem to historijo?

V kratkem času me je stala ta ženska toliko denarja, da sem bil primoran — vzeti jo za ženo.

Sicer bi bil prišel na kant.

Prevedel I. G.—n.

Selma el Kassab:

Zveneje krizanteme

Blizu mesta, kjer caruje sin Solnca, mikado, je stalo nekdanje mesto po imenu Sisihamu. V tem mestu je živel veliki svečenik Dahimi, plemič in velik bogatin, vse mesto je bilo od njega odvisno. Na njegovem dvoru, ki je bil najlepši in največji v mestu in okoli katerega so se razprostirali velikanski parki in vrtovi, je živela pri njem ob velikem številu suženj in suženjev njegova hčerka Sibi. O njeni lepoti so govorili tudi na mikadovem dvoru in veliko vitezov je prihajalo v mesto, da vidijo deklico.

V mestu so se matere zaklinjale na Sibino lepoto in želele, preden so rodile, da rode dete, ki naj bi imelo vsaj deseti del njene lepote.

Kadar je stari in hudi oče Dahimi odšel v svetišče, je šla Sibi k oknu ali pa na vrtove, da se izprehodi. V svetišče pa je šla samo dvakrat: ob velikih svečanostih na čast boginje Nedolžnosti in boga Hrepenenja.

Z zadnje svečanosti je prinesla Sibi v svojem srcu skrivnost: oči človeka, ki so jo na skrivnem pogledale. Ranile so jo. Te oči so bile lepe, a v njih globočini kakor da je počival sen, kakor da je ležala skrivnost, iz teh oči je velo nekaj toplega in ugodnega, kakor vetrec, ki ga prinese spomladni vodna struja reke Kuri-Sivo. Toplo, ugodno, da bi se rože razcvetele...

V srcu mlade Sibi se je razcvetela roža ljubezni. Mladi junak, izvoljenec njenega srca, je prihajal skrivaj, kadar se je naredila noč, ko se je nad njima nebo, posuto s milijoni zvezdic, smehljalo in se jima je mesec s svojima rogljema zlobno rogal:

Uživaj, uživaj...

Življenje beži,

uživaj, raduj se,

sreča je kratka...

Pozabite vse krog sebe,

ker noč hiti:

uživaj, uživaj!...

A ko je zavrela ljubezen, ko so se osuli cveti s krizantem, je Sibi padla na kolena pred svojega očeta in mu priznala ljubezen. Stari Dahimi je molčal in gledal Sibi pred seboj. Obrvi so se mu namrščile, obličje pomračilo,

a oči so se zagledale nekam preko sobe in obtičale na kipu late, zavetnika njih plemena. Nekaj časa je tako gledal, potem pa skočil in pehnil hčer od sebe:

«Ne... ne... ne! Jaz odločujem o tvoji usodi...»

Sibi je pobožno vstala, pogledala očeta in se prestrašila. Še enkrat je sklenila roke pred njim, še enkrat je poljubila tla pred njim in šla.

Stari Dahimi je bil izbral drugega moža za svojo hčer, a ne tistega, ki si ga je Sibi sama izvolila. In da si umaže svoje «svete roke», je ukazal, da Sibininega izvoljenca ubijejo.

Ko je bil ubit Maindi, mladi junak, ki ga je Sibi ljubila, se je prevrnil kip boga Tate in razbil. Stari Dahimi je odnesel njegove kosce v svetišče in jih posvetil, sebi pa je dal za pokoro, do bo leto dni trpel, samo da odvrne nesrečo od svojega doma.

Mlada, lepa Sibi je venela, hiral, a z njo vred so venele tudi krizanteme na vrtovih njenega očeta, so venele krizanteme po vsem mestu, po vsej kraljevini... Dasi jih je zaljubljena deklica zalivala s solzami, so venele in se sušile...

Ko je napočil dan, ko bi morala Sibi vzeti drugega, se je zgrudila pred očeta, pokleknila, poljubila tla, razpletla lase in rekla:

«Oče, usliši zadnjo mojo prošnjo in mi dovoli, da se žrtvujem boginji Ljubezni na dan njenega praznika...»

Stari Dahimi se je zamislil. Potem je vstal, šel v svojo sobo in dolgo mislil. Precej časa je minilo, preden se je vrnil v sobo, kjer je ostala Sibi. Ona je še vedno klečala s čelom na tleh in čakala očetove odločitve:

«Vstani, Sibi, želja ti je izpolnjena...»

Sibi je odšla v svoje prostore, oblekla belo oblačilo in se začela pripravljati na smrt. Drugi dan je Dahimi v velikem svetišču razglasil, da se bo njegova hčerka žrtvovala boginji Ljubezni na dan njenega praznika. Vse mesto je govorilo samo o tem. Sibi namenjeni mož je prišel k Dahimiju in ga prosil, naj se premisli, toda bilo je že prepozno. Dobil je prstan nazaj, a Sibe ni mogel več videti. Minilo je še nekaj dni in prišel je veliki praznik boginje Ljubezni. Zgrnil se je svet iz najbolj oddaljenih

krajev, da vidi najlepšo deklico Japonske, prinesli so ji darov, prinesli žrtev: golobov, svetih ptic, različnih živali, cvetja in obleke. V voz, ki se je v njem vozila Sibi, so bili vpreženi najplemenitejši konji, ki niso bili še pokovani in katerih griva še ni bila ostrižena. Spredaj so stopale deklice v belih oblačilih, pa svečeniki, za njimi majhni otroci, a za vsemi temi Sibi z belim golobčkom v roki. Voz je bil okrašen s krizantemami in lilijami. Trobentač je dožival drugega, tretjega, četrtega, a sila naroda se je pomikala naprej in prepevala pesmi v slavo boginje Ljubezni...

V dekličini duši je bilo vedro, prijetno, zakaj glej, samo še nekaj trenutkov, pa bo na drugem svetu, kjer je čaka on, Maindi, njena ljubezen in njena sreča. Samo še trenutek, in on jo sprejme na vratih raja...

Prišli so. Odvedli so jo v svetišče, kjer je najstarejši svečenik odmolil zadnje molitve, ji dal piti svete vode, žrtvoval goloba in ji ponudil njegove krvi. Sibi se je vzravnila, prišla za kupico, ki je bila v njej golobova kri, ali toliko da jo je prišla, že ji je padla iz roke, in kri se je razlila po svetišču...

Svečeniki so pogledali in popadali z obličjem na tla. In ves narod je storil tako. Sibi je stala pokonci in gledala.

A ko je bil obred v svetišču pri kraju, so jo odvedli na griček, kjer je bila pripravljena grmada, ki je bila pokrita s krizantemami, venci, različnim cvetjem in darovi. Potem je prišel pred grmado Dahimi, njen oče, in pokleknil. Dišeče sveto drevo je zagorelo, objelo naglo žrtev s svojim dimom, a narod je popadal na zemljo:

«Usliši našo žrtev, o boginja Ljubezni!» so peli na ves glas.

Grmada je gorela.

V zraku se je zabiskalo, vse je zatrepetalo, zemlja je zahreščala, kakor da se lomi, vse naokrog se je potreslo... Vse se je prerivalo, vpilo, klicalo na pomaganje. Svet je bežal na vse strani, zemlja se je tresla, grmada je gorela...

Dež se je usul, bliskalo se je, gremelo in treskalo... Zemlja se je tresla, se razpočila in požrla veliko svetišče.

Ko se je stari Dahimi ozrl proti nebu, ki je bilo vse zavito v oblake in izprekrižano z bliski, je videl svojo hčer Sibi, kako se dviga v oblake...

Silen potres je zopet stresel zemljo in pogoltnil pregrešno mesto.

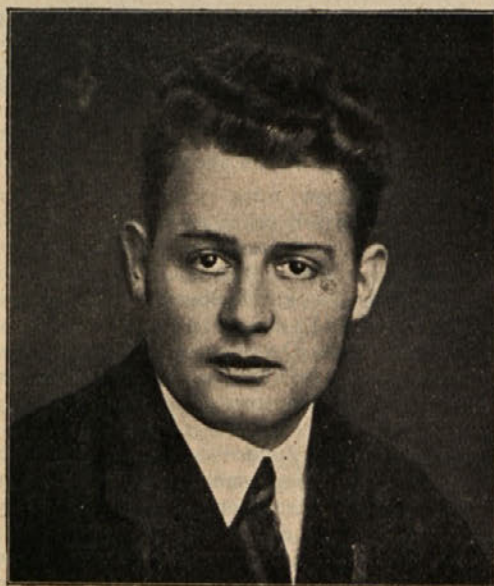
Desetletnica Šentjakobskega gledališkega odra

Dne 21. maja t.l. so uprizorili agilni Šentjakobčani v svoji deveti seziji tristo četrto predstavo in zaeno proslavili stoti nastop svojega zvestega člana P. Škerla-Pastorčiča. Igrali so štiridejansko dramo Pierra Frondala «Grožnja», s katero ponovitvijo so stopili v deseto jubilejno leto odrskega dela. Bolj od imenovane drame, ki sliči dramatiziranemu drugovrstnemu romanu v sodobni obleki, a brez sodobnega duha, bo naše čitatelje zanimalo za današnje dni zgledno, požrtvovalno delo, disciplina in goreča ljubezen do odra 20članskega ansambla radovoljcev in radovoljk, ki poleg napornega dnevnega dela žrtvujejo ves prosti čas svojemu intimnemu odru in svoji navdušeni, iz najrazličnejših plasti meščanstva sestoeči publiki, ki napolnjuje rekordno število ponovitev zlasti veseloiger in igrokazov.

Glavni režiser Šentjakobskega odra Karel Pogorelec.

Ker je vsem prijateljem gledališča znano, da je postal Šentjakobski oder nekaka pripravljavnica za razne poklicne odre, a da sam po sebi dopolnjuje lažji, a tudi intimnejši del repertoarja naše drame, s katero tedaj živi

Predsednik Šentjakobskega odra in glavni igralec Milan Košak.

v prijateljski, a neoficielni simbiozi — hočemo v naslednjem podati bežno sliko razvoja in dela Šentjakobčanov s svojim neumornim artističnim vodjo in režiserjem Karlom Pogorelecom in z odličnim avtoritativno-pedagoškim sodelovanjem Milana Škrbinška. Meseca decembra l. 1920. je bilo v seji Gospodarskega in naprednega društva za Šentjakobski okraj po iniciativi pokojnega višjega davčnega upravitelja in agilnega diletantskega organizatorja Rudolfa Binterja sklenjeno, da se ustanovi kot kulturni odsek društva gledališki oder, ki je postal poleg največje javne slovenske

knjižnice šentjakobske in pozneje ustanovljenega orkestra središče bujno se razvijajočega duševnega življenja tega okraja.

Iniciativa je prišla iz neljubljanske skupine diletantov. Že Rudolf Binter, organizator kamniškega in drugih diletantskih odrov, je zbiral okoli sebe igralsko nadarjeni krožek Novomeščanov z idealnim Viktorjem Markičem na čelu. Med prvimi igralci pa omenjamo za oder zaslužnega starosta Vekoslava Ravnika, Ivana Cesarja, Bučarja, režiserja Rajka Ogrina, Antona Gnidovca, Zupančiča, Rebka, Stanka Podreberška in Viktorja Arha. Izmed prvih ženskih moči pa nadarjeno Storovo, Hamovo, Markičevo, Petričevo in Martelančovo. Pred redno otvorjeno prvo sezijo (9. junija 1921.) je bila podoba te diletantske združitve izrazito družabno-prosvetnega čitalniškega značaja. Po raznih lokalih so se prirejali deklamacijski in zabavni večeri. Vprašanje odra, od katerega vprašanja je še danes bistveno odvisen razmah šentjakobskih diletantov, je stalo tudi ob ustanovitvi v ospredju. Po trudu in mnogih žrtvah so dosegli današnjo konveksno odprtinico v starodavnem otroškem vrtcu: šentjakobski oder. Sto stolov in petdeset stojišč. Igralci se vidijo v nenaravni velikosti, oder ne dopušča ne velikih ne malih ljudskih scen. Od odra je odvisen repertoar, režija in igra. Vse.

A morda se je uprav vsled te obupne borbe za prostor šentjakobski oder v svoji delavnosti bujno razmahnil. Nekritično navdušenje in mlada borbenost je povzročila, da so pričeli s Strindbergovim *«Pelikano»* (istočasno so ga igrali v drami!) in s tem podčrtali svoj program. Izmed slovenskih del so tokom sezij preigrali z lepimi uspehi razna dela Cankarja, Milčinskega, Meška, Funtka in Govcarja-Jurčiča (*Deseti brat*).

V seziji 1922/23 je pristopil k odru današnji glavni organizator in režijski vodja Karel Pogorelec (Karus), ki je s svojim mirnim in preudarnim vodstvom pridobil odru ugled na ven in spoštovanje skupine same.

Brezdvomna zasluga odra je vrsta poklicnih igralcev, ki so pričeli svojo praktično pot na odprtinici pri Sv. Florijanu. Imenujemo le gđ. Storovo, sedaj angažirano nekje v Nemčiji, Ivana Cesarja in Franjo Blaža v Mariboru, Anito Kovačičevo in Modesta Sancina. Nekaj sezij so bili člani naše drame gđ. Darinka Debeljakova in Viktor Markič. Režijsko se je prva leta uveljavljala stara garda diletantov: Gnidovec, Pogorelec in Ravnika. Izmed literarnih repertoarnih del očitujejo: Gogoljeva *«Ženitev»*, Donadini: *«Igrača viharja»* in *«Brezno»* poleg omenjenega Strindbergovega *«Pelikana»* prva lepa stremljenja. Vsekakor pa je ostal lahki in veseli repertoar duhu šentjakobskega odra, kljub najresnejšemu stremljenju navzgor, najbližji. To stremljenje je zadobilo svoj izraz v četrti seziji, ko je prevzel za dve seziji vodstvo režije in se deloma tudi igralsko udeleževal — Milan Skrbinič. Št. Jakob je potreboval umetniške avtoritete, uravnati je bilo omahujoča mnenja v določen cilj in nesporno strokovno izvedbo. Z uprav demonstrativnim uspehom se uveljavi Cankar (*«Za narodov blago»*), *«Kralj na Betajnovi»*, *«Jakob Ruda»*, in *«Hlapci»*. V teh sezijah uprizore tudi Remčeva *«Kirko»*, Zagorjevo *«Zaroko»*, Novačanovo *«Velejo»*, Petrovičev *«Vozel»* in Čehova *«Snubača»*. Wildgansa: *«Beda»* in Pagnol-Nivoix: *«Mešetarji s slavo»* (režiser Skrbinič) so bili neslovanski komadi teh plodnih in tehtnih sezij. Sedma sezija je prinesla Kraigherjevo *«Školjko»* (večino iger je do zdaj vodil Skrbinič), Molnarjevo *«Igra v gradu»* in Kurta Goetza *«Ingeborg»* (zadnja v režiji K. Pogorelca). Pavze so izpolnile lahke komedije z ne-

deljenimi uspehi šentjakobskih komikov in karakterjev (Podreberšek, Gnidovec, v poslednjem času Lavrenčič Albert, Milan Košak in Moser).

Osma sezija je po režiji Pogorelčeva. Neugnani fantje se lotijo Bernsteinove drame *«Tat»*, Edgarja Wallacea: *«Čarodeja»*, Oskarja Wildeja: *«Bunbury»* in Petrovičevih *«Duš»*. Čemu to naštevanje? Ker je presenetljivo, kaj je zmogla neumorna pridnost. Omeniti je uspeli režiji Mirana Petrovičiča: *«Faun»* (Knoblauch) in *«Kraljeva visokost»* (W. Somerset Maugham), nadalje Pera Škerla: *«Vražji Rudi»* (Engel & Horst) z onim tipično diletantsko hrupnim uspehom pri vendarle že teatsko misleči publiki in *«Morala gospe Dulske»* (Gabr. Zapolska). Tipično za ambicioznost šentjakobčanov je dejstvo, da se nahajajo v teh sezijah v vneti tekmi glede repertoarja in igralskega člana z dramo. Priznati jim je, da so v tempu veseligr n. pr. *«Svetnik»*, *«Cerkvena miš»* ali v ljudski igri *«Prisega o polnoči»* (Marnica Komanova, 6krat) dosegli svojevrstne uspehe, ki so vzbujali pozornost vseh gledaliških krogov. Vestnost študija (nekaj iger brez suflerja), plamteča vnema in mladost so zmagonosni aduti družine okoli očeta Pogorelca. Naj nihče ne smatra za prazno hvalisanje dejstvo, da se na diletantskem odru v 9 letih uprizore 304 predstave od *«Charleyeve tetke»* do Halbejeve *«Mladosti»* na odru, ki ne meri več ko 5 metrov v širino in dobre tri v višino, živeč od dohodka predstav in delaljubnosti neplačanih amaterjev! Poleg notranjega zadoščenja ima skupina morda edino veselje v svojih propagandnih turnejah in nastopih v ljubljanski drami, kjer so igrali *«Desetega brata»*, *«Spavaj moja deklica»*, *«Igro v gradu»* in *«Školjko»*. Izven Ljubljane so uspeli kot gostje v Zagrebu, Novem mestu, Škofji Loki, Rogaški Slatini, ponovno na Viču in Mostah, v Mojstrani, Sv. Janezu ob Bohinju, Zagorju ob Savi, Višnji gori in Kranju — povsod v pretežni večini z veseligr in ljudskimi komadi. Izmed slovenskih del so uprizorili še: Aškerc *«Red sv. Jurja»*, Marija Kmetova *«Mati»*, dr. Ivan Lah *«Noč na Hmeljniku»* in Finžgar *«Razvalina življenja»*. Z omenjenimi deli in mladinskimi igrami (*«Sneguljica in škrtarje»*, *«Pogumni krojaček»*) ter Branislava Nušića igrokazoma *«Svet»* in *«Navaden človek»* so po eni plati dopolnili delo naše drame, ustrezali širšim zahtevam občinstva in nudili razvedrilo onim, ki jih gledališče sicer ne privlačuje prepogosto. Danes štejejo šentjakobčani med svoje prijatelje najrazličnejše stanovce iz vseh mestnih predelov. Ime *«Šentjakobski oder»* je postalo praktično brez prvo-nega pomena. To je bolj mali diletantski oder in intimna scena.

Izmed sedanjih igralskih moči je v prvi vrsti imenovati g. Milana Košaka kot glavnega moškega igralca in sedanjega predsednika Št. Jakobskega odra. Ima raznolike izrazilne možnosti (drama in komedija) in je simpatična odrska pojava z zdravim in močnim igrom. Poleg Karla Pogorelca, ki je duhovni oče skupine (režiser in igralec), se uveljavlja kot naravni talent Albert Lavrenčič, vsestranski (glasbenik in pevec), Danilo Bučar, soustanovitelj odra Ante Gnidovec, nadarjeni Ante Blažič, Josip Moser, Jože Čuk in Karel Brihta. Izmed ženskih moči je nekaj z bistrimi razvojnimi možnostmi: Baranova, ki kaže lepe uspehe, Pirčeva Brigita (naivka), Ham-Bučarjeva (komične vloge), Gorjupova, M. Petričeva, Koščakova, Pevalekova in Anita Lavrenčičeva. Posebej omenjamo Ervino Wrischerjevo kot lep talent in inteligentno pevko in igralko zlasti v problematičnih ženskih tipih. Uspehe so v prejšnjih sezijah očitovale kreacije Mile Oepkove in Lapajnejeve, Viherjeve, Jerajeve, Marinke in Vere Desbelakove ter članov Slava Švajgerja, Zorana Mušiča, Ivo Kita, Savo Klemenčiča in drugih.

Izmed' agilnih društvenih funkcionarjev naj omenimo dolgoletnega blagajnika Draga Mohorčiča, Draga Košaka in tajnikov Maksa Remsa, Vinka Košaka, Antona Paška, Vladka Kosca, Hinka Rebolja, sedanjega agilnega tajnika Jožeta Čuka in končno dolgoletno suflerko Žitko Karličičovo ter agilnega člana Rada Zajca.

Desetletni jubilej prihodnje sezone naj še uvrstimo upravičenost obstoja šentjakobskega odra z ozirom na praktično uveljavljanje začetnikov-talentov, zanimanje za odrsko umetnost sploh in plemenito duševno delo zlasti

mladega rodu v materializacijo uklenjenega časa. Izpolni pa naj se v prvi vrsti želja vseh njegovih poznavalcev: le nov in širši oder more dati razmaha in voditi v napredek, ki je eksistenčni pogoj vsakega razvoja, tembolj pri dilentantizmu, zgrajenem na osebni požrtvovalnosti, rastoči v razvit edinole pod toplim solncem — uspeha. Uspeh pa določajo povsod in vsikdar zadostna izrazilna sredstva. Za svoje hvalevredno delo — jih šentjakobski oder zasluži in mora najti.

Pevski zbor «Ljubljanskega Zvona» na slavnostnem koncertu ob 25letnici dne 24. marca 1950. — V prvi vrsti od leve na desno: H. Svetel, L. Drenovec, Z. Prelovec, dr. A. Schwab, V. Mirk, dr. A. Švigelj, J. Betetto, M. Lipovšek.

Gledališki pregled

OPERA.

Po «Hasanaginici» kot prvem opernem delu iz domače glashbene literature smo doživeli še premieri Verdijeve opere *Ernani* in Bellinijeve *Norme*. Obe operi zahtevata vledramatičnih pevcev, blesteče kolorature ter sijajne operne scene. Razumljivo je, da naša sredstva in tudi življenjska ostarelost zlasti *Norme* (premiera na milanski Scali 1831) nista vplivala ugodno na uprizoritev. Neuravnovešenost v močeh opernega ansambla se je tekom sezone pokazala v nujni potrebi raznih gostovanj. V «Normi» je gostovala g. Špeharjeva z zadovoljivim, a žal začetniškim uspehom, Rigoletto se je poživil z gostovanjem ge. Vesel-Polle. Vprašanje dobre koloraturke pa je bilo s tem le za hip odstranjeno. Gostovanje ga. Hübnertja nam ni prineslo novega tenorja, verjetnejši se zdi angažma ge. Gjungenac-Gavella, ki je kot odlična Mimi (La Bohème) in Butterfly dvakrat gostovala in žela nedeljeno priznanje.

Stalno gostuje ga. Staller-Stotterjeva. Že dolgo pa posegamo v gostovanje ge. Pavle Lovšetove. Hoče biti po določeno, da nimamo nobenih slovenskih pevcev več. Kot prvo domačo operno noviteto so uprizorili M. Bravničarjevo operno farso v 3 dejanjih «Pohujšanje v dolini šentflorjanski» v režiji Cirila Debevca. Opero ni opredelili z nikakim «slogom» in ima kot svojevrstna muzikalno-illustrativna farsa pač edinstveno mesto v naši domači operni produkciji. Smela je že misel komponirati literarni Cankarjev tekst, ki ima svojo vsebinsko moč

v besedi in simbolu. Laže bi si tedaj predložili godbo (ouverture) na farso ali simfonični zamiselek. Operi nedostajajo vsake melodične linije in izvzemši nekaj lirsko naznačenih mest (Jacinta, Peter) nima solist nikake opore. Odtod je razumljiv ogromni trud in napor pevcev (30 vaj), a tudi orkestra. Da je možno komponirati tudi Pitagorejev izrek (Bravničar) moderno glasbeno naziranje prenese, težje pa prenese izvajajoči tehnične težave koče in poslušalstvo ogromen skok od «Gorenjskega slavčka», Risto Savinove «Lepe Vide» preko «Črnih mask» do «Pohujšanja». Razvojnih zvez v pičlem našem opernem ustvarjanju ni, zategadelj nastane bojazen, da ostane tudi Bravničarjeva opera osamljen poizkus, dohiteti svetovno produkcijo v moderni smeri opernih ustvaritev. Komponistu-samouku pa je priznati bogate praktične izkušnje kot članu orkestra in močan glasbeno-dramatičen talent, ki se ne straši najtežjih nalog. Bočnost bo pokazala, če je možno brez velikih opernih tradicij iz samoniklih stvariteljskih osebnosti kljubovati zahtevam časa. V zvezi s tem vprašanjem je vedno aktualna zadeva dobrega slovenskega libreta, ki ga še nimamo.

Uprizoritev «Pohujšanja» je očitovale skrbno pripravljenost bodisi v silno težavnih pevskih partijah (župan, Jacinta, dacar, popotnik, zlodej) kakor tudi v drastično podčrtani režiji. Pri pultu je uspešno zmagoval vse bizarnosti in glasbene nenadejanosti g. Neffat. Premiera je bila sprejeta z upravnim senzacionalnim navdušenjem in je želeli, da bi ne ostalo le pri tem, ko se vtisi poležejo.

(Nadaljevanje na strani 162.)

Letos je 25 let, kar se je pričel sistematični boj proti tuberkulozi

Kochovi bacili tuberkuloze posekajo vsako leto nad poldrugim milijon ljudi. Tuberkuloza (jetika, sušica) se loti človeka v vsaki starostni dobi, toda največ in najbolj neusmiljeno pobira dojenčke, otroke, mlajše ljudi in srednjo dobo starosti. Dasi razsaja ona najbolj v vrstah siromašnih ljudi, ki živijo po vlažnih, nezdravih stanovanjih in se slabo hranijo, vendar ona z enako krutostjo napada tudi organizem bogatih ljudi, ki bivajo po zračnih, zdravih stanovanjih in imajo vsega na preostojanje. Vsa doslej izumljena sredstva zoper jetiko so bila bolj ali manj brezuspešna. Jetika je tako pobirala ljudi kakor poprej.

Šele profesor Robert Koch je dokazal, da se da proti tuberkulozi najuspešneje boriti s tem, da se vbrizgava bacil tuberkuloze v telo. Klin se izbija s klinom, pa zato tudi bacili tuberkuloze, ki pridejo na strokovnjaški način v kri, delujejo v telesu kot obrambno sredstvo in kopljejo sami sebi grob. Profesor Koch je strupene bacile pretvoril v zdravilo. V ta namen je on uničeval bacile, toda preparat, ki ga je na ta način dobil (tako imenovani tuberkulin), je bil dostikrat zelo nevaren, ker so se bacili enakomerno razširjali po vsem telesu. Zdravnik Friderik Franc Friedmann je izpopolnil to zdravilno metodo. On je začel vbrizgavati v telo žive, toda nenevarne in nestrupene bacile, ki jih je dobival od želv, okuženih s tuberkulozo. On je dokazal, da ta preparat niti pri morskih prašičkih, ki so sicer najbolj občutljivi za tuberkulozo, ne izziva nobenih tuberkuloznih procesov niti izprememb, ki bi imele značaj, sličen tuberkulozi. Ali da bi dokazal zdravnikom strokovnjakom, da ta preparat ni nevaren niti človeškemu organizmu, je Friedmann sam

Tuberkulozni otroci v nekem sanatoriju se solnčijo in delajo svoje šolske naloge.

sebi vbrizgal primerno dozo tega preparata, in šele ko je bil uverjen, da bacili tuberkuloze niso izzvali v njegovem telesu nobenih tuberkuloznih izprememb, je začel s tem preparatom zdraviti druge bolnike. Injekcije so pomagale vsem bolnikom, ki še niso bili v brezupnem, zadnjem stadiju tuberkuloze. Vsak Friedmannov poizkus je rodil uspeh, on ni niti enkrat doživel neuspeha. Večkrat se je začelo že po prvi injekciji bolnikovo zdravje naglo popravljati, a rane na telesnih delih, ki so oboleni za tuberkulozo (na pljučih, žlezah, kosteh, členkih, ledvicah, spolnih organih itd.), so se začele hitro zaraščati. Ko je Friedmann že precej bolnikov z uspehom ozdravil

in veliko stotin dojenčkov in otrok tuberkuloznih staršev cepil s svojim preparatom zoper tuberkulozo, je rezultate svoje metode sporočil berlinskemu medicinskemu društvu. Ali berlinski zdravniki so odločno nastopili zoper to zdravilno metodo tuberkuloze.

Toda s ponovnim večletnim vestnim raziskovanjem in proučevanjem Friedmannovega preparata se je ugotovilo, da je ta preparat absolutno varno sredstvo za pobijanje in zdravljenje tuberkuloze.

Leta 1927. je ustanovilo ministrstvo za narodno

Tuberkulozna deklica se solnči.

zdravje v Italiji poseben seroterapijski institut, ki se bavi s proizvodnjo in proučevanjem Friedmannovega preparata. Uspehi, ki jih je dosegel ta institut, so pressegli vsa pričakovanja, tako da je zdaj tudi v Berlinu ustanovljen Friedmannov institut, ki z neverjetnim uspehom zdravi tuberkulozo. Bolniki, ki se začno za časa zdraviti s Friedmannovim preparatom, se hitro pozdravijo, toda najvažnejše je to, da se s tem serumom cepijo odrasli in otroci, ki prihajajo veliko v dotiko s tuberkuloznimi ljudmi ali ki nagibajo k tuberkulozi. »Če

se v bližnji bodočnosti sprejme predlog nekaterih medicinskih kapacitet, po katerem se bodo morali po zakonu cepiti s serumom proti tuberkulozi vsi dojenčki, otroci in odrasli, ki prihajajo v dotiko s tuberkuloznimi osebam, bomo lahko brez skrbi, da bo v doglednem času tuberkuloza popolnoma izginila z zemeljske površine», je rekel v svojem predavanju pred berlinskim medicinskim društvom znani nemški zdravnik zdravstveni svetnik dr. Konrad Küster.

Kako se pomladimo?

Dr. Jaworski razlaga svoje ideje o pomlajevanju, ki se z njim bavi že osem let.

Kaj je to starost? Počasno in progresivno slabljenje življenjske energije, ki je začetek naravne smrti, pravi pravlja normalni počitek dolgemu življenju. Čeprav se pogostokrat zgodi, da kdo dočaka krepko in visoko starost, v kateri navzlic dolgim letom, ki jih ima za seboj, ohrani trdno zdravje in vedrega duha, vendar vemo, da prinaša starost po večini s seboj različne težave, nadloge in slabosti. Ker je senilnost bolezen starosti.

Ni se treba torej bati starosti, ampak senilnosti, grde in nadložne, ki prihaja prav tedaj, ko bi mogel človek, oborožen z velikimi in dolgimi izkuštv, uspešno delati. Če se govori o pomlajevanju, se s tem ne misli, da se starcem povrne mladost niti da se zgodi čudež, kakor se je zgodil s Faustom. Ampak tisto, kar so dosegli s svojim prizadevanjem vsi pomlajevalci (Braun, Sequard, Steinach, Lichtenstern, Marinesco, Voronov, Dartig, Doppler, Kosher, Jaworsky), to je: da se človek posmakne za nekaj let nazaj in da se približuje koncu svojega življenja, ne da bi čutil senilnost in onemoglost.

«Kaj hoče prileten in tegoben človek, kadar pride k nam? Ali hoče svoja minila dvajseta leta nazaj in cvet svojega življenja?» Tega ne, on se hoče samo ubraniti onemoglosti, nezavednosti, polsmrti; on želi živeti kakor njegov сосед, kakor tisti, čigar življenje je normalno.

Pomlajevalna metoda dra. Jaworskega je ena izmed najbolj preprostih. Ona obstoji poglavito iz injekcij majhnih količin mlade krvi ali pa iz nekakšnega preparata mlade človeške krvi, t. j. sterilizirane plazme. Dr. Jaworski uporabi okoli 5 kubičnih centimetrov za eno injekcijo, injekcij pa da po navadi dvanaest v enem mesecu.

Če se hočejo izvesti v organizmu znatne izpremembe, je veliko važnejša od količine krvi njena kakovost. Kri mora biti popolnoma zdrava in mlada, ljudje pa, katerim se vzame, se poprej strogo in natančno preiščejo in analizirajo.

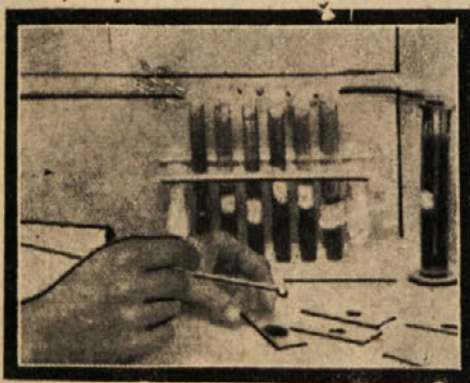
Na ta način, ki ne prizadene nobene izpremembe v vsakodnevem življenju in ki je tako preprost, je

dr. Jaworski pomlajeval tudi živali. Koza, stara 15 let, se je po enomesečnem zdravljenju obravila in imela kozlička, ki ga je sama dojila kakor vsaka mlada koza. Šestnajstletna psica, ki so jo že nameravali dati konjederu, je vnovič oživela, dobila slast in prejšnjo živahnost. Dva konja, namenjena že za klavnico, so po teh injekcijah zopet uporabljali za delo.

Pri ljudeh so opazili iste čudežne izpremembe. Izmučeni, oslabljeni in onemogli se čutijo pomlajeni. Zasplost po jedi, utrujenost in nevrastenija izginejo. Napetost žil dovodnic se stabilizira. Spanje se zopet vrača,

Uporaba metode dra. Jaworskega: sam zdravnik jemlje mladi osebi kri, ki jo bo vbrizgal starcu zaradi pomlajenja.

Preiskava krvi pred pričetkom zdravljenja.

Dr. Jaworski v svojem laboratoriju.

prav tako tudi veselje do življenja, volja, spomin, intelektualna živahnost, fizična moč. Večkrat se pokažejo ti globoki rezultati v zvezi s srečno izprembo fiziognomije ter vidno živahnostjo v vedenju in pri hoji, v kretnjah in besedah.

Neki petdesetletni Holanec, ki se je dolgo mudil v Indiji in ga je to tako izmučilo, da se je že sam mislil usmrtiti, je prišel na pregled k dru. Jaworskemu. Fizična in duševna utrujenost, slab spomin, nemirnost, prevelika nervoznost, srčni napadi — to je bila njegova žalostna bilanca, ki jo je bilo treba popraviti. Čez dve leti, kar se je bil začel zdraviti po metodi dra. Jaworskega, je pisal svojemu rešitelju, da se odlično počuti in da se je celo prišel učiti boksa, tako se je njegova fizična moč ojačila.

HREPENENJE

o kakšni ženi hrepeni moški in kakšnega moškega si žele ženske

V tem naslovu tiči večna in hkrati nenavadno obsežna in težka stvar z brezštevilnimi in različnimi variantami, polnimi zanimivosti.

Ženska, po kateri hrepeni moški, je navadno velika in elegantna dama. Ona veliko zahteva in je razvajena, toda ima dosti okusa in ponosa, ki se ne dá tako izlahka posnemati. Ta ponos je težak in ga polnokrvna ženska niti za trenutek ne izgubi; ona nima nobene zveze s praznimi kretnjami prisiljenosti, ampak nasprotno, pri njej je vse izraz njenega lastnega značaja, njene osebnosti.

Kulturna ženska ima dobro srce in kaže dosti razumevanja. Ona je ljubezniva, blaga, pozorna in jo vsaka reč zanima. In kdo je to, ki po njej hrepeni? Lahko živec uživa v njeni skromni eleganci in se rad kolikor mogoče dostikrat pokaže pred svetom v njeni družbi. Mladenič jo obožuje, ker se ji ne more niti v sanjah

približati. Moderni Don Juan jo smatra za svoj najvišji vzor, dasi večkrat ve, da zaželenega uspeha pri njej ne more doseči. Resen in zrel človek si jo zaželi za svojo stalno tovarišico. Takšni polnokrvni ženski je potrebno veliko razkošje prav tako, kakor je cvetu potrebna svetloba.

Odkar slovi ženska ne samo v knjigi, ampak tudi v družbi in salonu svoje vstajenje, je »girl« zopet fant, in sicer samo v določni življenjski dobi; takšna se javlja zlasti v sportnem svetu. Ona sedi za volanom avtomobila, jezdi v hlačah, plava, dirka in puši, nastopa v moški obleki, pa je vendarle — ženska. Dandanes mora biti ženska takšne vrste vitka in plavalasa. Toda ona ima v vseh družabnih krogih nasprotnike.

Variacije te teme: mondenka, ki ima brez števila najelegantnejših in najrazkošnejših oblek, pa vendar nima kaj obleči. Ona se kar naprej peha za senzacijami in hoče postaviti rekord v originalnosti. Njeno današnje norenje in luksuz, to je jutrišnja nova moda. Muhasta je, zapoveduje, in veliko se jih zaljubi v njene čudne zahteve — njene želje so zapovedi; toda tudi poleg takšnega značaja ima ona dobro srce. Veliko jih je, ki te kategorične zapovedi izpolnjujejo in takrat se štejejo za srečne. Takšna ženska po navadi upropašča ljudi. Vanjo se lahko zaljubijo siromašni dijaki in lordi. Takšne ženske tipe s filma svet obožuje.

Eksotična ženska ali interesantna, demonska in večno zagonetna? Ženska, ki se večno upira, umetnica z individualnim in tujim obrazom? Ideal avanturistov, ki so bili večkrat razočarani, ki pa še vedno iščejo ženske?

Nežni, ljubki tip, ki mu niti uniforma girla niti moderna obleka ne moreta prikriti pravega značaja? To je sen ljudi, ki že hrepene po miru in odmoru.

In naposled vedno iskana slavna igralka s svojim divnim telesom in z nežnimi prhutajočimi kretnjami — v vsaki deželi neomejeno zaželena ženska!

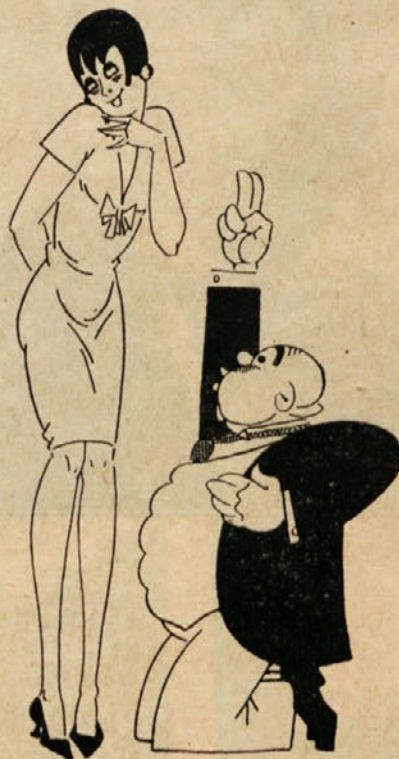
Vse to so ženske, ki po njih moški hrepene, tudi moderni Don Juan ima vse rad: damo, mondenko, eksotično žensko, umetnico ali lepi nežni ženski cvet.

Za moške je vse drugače.

Malo je vprašanj, ki bi zahtevala težji odgovor. Ljubezen posameznih žensk proti temu ali onemu moškemu je odvisna od toliko individualnih, fizioloških in intelektualnih elementov, da je skoraj nemogoče postaviti kakršnakoli pravila. Ne samo da ni občega kriterija, po katerem bi se cenil kakšen moški, ki ga smatrajo ženske za lepega ampak zgodilo se je že, in sicer še prav pogostoma, da so lepe ženske norele za moškimi, ki bi se zanje lahko reklo, da so bili prave pokveke.

Ameriški profesor z baltimorske univerze dr. Heidt Dunlop je izdal knjigo, ki razpravlja samo o tem vprašanju in ima tendenco, da na to vprašanje definitivno odgovori. Ta profesor priznava, da je ženski okus, kar se tiče moških, individualnejši kakor v marsičem drugem. Vendar prihaja do sklepa, da se lahko postavi vsaj relativno pravilo: da daje precejšnje število žensk prednost visokim in močnim moškim pred moškimi srednje in majhne rasti. Dr. Dunlop vidi v tem zadnjo sled dedovine iz prastarih časov, ko je ženskemu spolu imponiral samo močan vojak in lovec, ki je v primitivni dobi pravice silnejšega mogel o vsaki priliki ščititi svojo rodbino.

Veliko zanimiveje je razložila to reč v svoji razpravi o trditvah dr. Dunlopa ameriška pisateljica Cecil Cesterti. Ženske dobro vedo, pravi ona, da je veliko lažje živeti z velikim in močnim moškim kakor pa z majhnim in okretnim sitnežem. Psihološko je dognano, da moški, kolikor je fizično močnejši in bolje razvit, tolikanj bolj in zavedneje čuti razliko med seboj in slabotno žensko in pazi nanjo in jo čuva kakor nežnejše stvarstvo. Toda to okolnost ženska zopet zlorablja in izkorišča, da bi čim bolj utrdila svojo oblast nad takšnim moškim. Stara zaveza je dala na to stran klasičen primer Samsona in Dalile. In kdo izmed nas ne pozna v krogu svojih znancev in prijateljev vsaj enega modernega Samsona, zlega duha, ki je do poslednjega diha pod komando lepe mučiteljice, svoje Dalile?

Prvi spomladanski dnevi naj bi prinesli v življenje moderne žene različnih izprememb, koristnih za telo, za lepoto, za zdravje. Solnce je vir moči, zrak je vir lepote. Naša slika kaže, kaj delajo moderne žene pod milim nebom, na čistem zraku, da ostanejo graciozne in lepe.

Srajce in druge malenkosti

Groteskni kostim.

Pisana srajca je posebnost današnje mode. Takšna srajca mora biti v skladu z robcem in ovratnico. Novi modi ustrezajo tudi samo pisane prsi in zapestniki. Naši predniki so nosili

posebne platnene prsi pri srajcah, in tudi dandanes je to praktično in moderno. Vsak moški dobro ve, da se zapestniki hitro zamažejo, zato je nova srajca praktična že zaradi tega, ker se mehki zapestniki snemajo s srajce. Ovratnik je lepši, ako je šiljast, kakor če je zaokrožen, kakršnega so veliko nosili lansko in predlansko leto.

V zasedbi, kakršne si le moremo želeti, je bila uprizorjena Verdijeva *«Aida»* in Puccinijeva *«Tosca»* z gostovanjem M. Šimenca, junaškega tenorja, ki ga že vabi velika inozemska opera. Zmagoviti glasovni material s prodorno in močno višino g. Šimenca (Radames), z redko lahkoto pevsko in igralsko podana Aida (ga. Vilfan Kunc), odlična Amneris (ga. Thierry-Kavčnik), vzor lepega petja g. Betetta (Ramfis) in simpatični gost-novinec g. With (Amonasro) so ustvarili v operi uprav praznično razpoloženje in nam pričarali večer, ki kljub našim tehničnim nedostatom (balet itd.) ter v očigled gostov manj zadovoljivim partijam (kralj egiptovski) — ostane velik operni dogodek. Borba za zadnji priklopni sedež je dokazala upravičeno željo publike do podobnih predstav.

Opereta je uprizorila za današnjo dobo vendarle malo staro, a muzikalno dobro opereto *«Dolarske princeze»* Leo Falla. Pred več ko 20 leti smo jo videli v upravi odlični zasedbi (Iličić, Haderbolčeva, Bohuslav) in nam ni razumljivo, čemu si opera povzroča z vsekakor šibko pogreto predstavo stroške, ko je dovolj sodobnih stvari, ki so se v svetu uveljavile. Predstavo je seveda sprejel «narod» z bučnim aplavzom, a odločilni prijatelji dobre operete vedo, da zunanji sijaj (balet, novi kostumi) ni upravičil te predstave, sosebno ker so nekatere kreacije nemogoče. Pevsko so rešili svojo nalogo častno ga. Poličeva, Gostič, Ribičeva in Mohorič. V splošnem je primanjkovalo ognja in chica (nerodni nastop z otroki). Dobro je vodil predstavo g. Heri Svetel.

DRAMA.

R. C. Sheriff: *Konec poti*. Drama v šestih slikah. Režiser: Ciril Debevec.

Prava podoba vsake velike tragedije dozori tedaj, ko jo izmiri čas. Udeleženci svetovne vojne so po neposrednem prihodu domov zelo skopo govorili. Človek je gledal vse preveč razgaljeno zadnjo resnico in neposrednost krvavih dni je ubijala duha, ki je onemel pred grozo dejanj. Prava vojna dramska dela in knjige nastajajo šele sedaj, ko je vse za nami. Barbussa tendenciozni «Ogenj» je odkril glavnega «junaka» vojne v krdu prostakov, najbližje resnici se je gibal Remarque, ko je pokazal na trpečega človeka, kakršen je bil na zapadu in kar vemo: v jarkih vseh front in narodov. Vsaka glorifikacija junaštva ali nacionalna osvobodjenja so ostala politični dokumenti vojne dobe, a prepričati nas niso mogli. Siti smo bili zmagoslavij laži, cenjenega triumfiranja udobnega zaledja in k tlom pritiskane besede... Tako smo laže verjeli vojaku-dopustniku Raynala in tudi Sheriffu, ki nas popelje v zaprt grob oficirskega kritja. Ali so res živeli: Stanhope, Osborne, Trotter in Hibbert? Značaji in neznajci. Možje in šleve. V vojni doraščajoči otroci: Raleigh in njemu podobni?

Molk ali nervozna gostobesednost teh ljudi, osvetljenih v predsmrtnih slutnjah, borečih se obupno z neodvratljivo «dolžnostjo» in glasom svoje duše: vse te može smo videli ležati nekoč v jarkih groze, ko so še tišji in vse bolj topi čakali, čakali... Brez beahtekov in jagodnih marmelad... Brez vojaške elegance in kratkih pipic. Teh nemih mož še ni nihče priklical na oder, komaj njihove povojne izpovedi so nam znali zajeceljati. Konec poti pa je odlomek velike poti trpljenja. Sheriff prikazuje oficirje, Barbussa frontnega moža, Remarque izkuša pokazati celo pot. A konca poti ni, dokler bo trajala borba in nam je namenjena smrt.

Namen, pokazati tedaj zgoščen odlomek, je napor režije in igralcev nagradil z uspehom. Krepak, kakor iz skale izsekan se je uveljavil stotnik Stanhope, brez ne-

potrebnihih efektov je bil podan Osborne, Trotter je izdelan karakter, Hibbert verjeten in Raleigh v okviru teh živih kontrastov.

Močna dinamika igre in situacijsko občutje režije je obvarovalo uprizoritev pred plehkim filmanjem. Vtis, prikazati — čeprav za mnoge vojne može olepšano fronto — je ostal živ in prepričevalen. Iz «jugoslovanskega» repertoarja smo videli komedijo v 3 dejanjih Mite Dimitrijeviča *«Ljubimec svoje žene»* in tragikomedijo Milana Begoviča *«Pustolovec pred vrati»*, obe stvari v režiji O. Šesta.

Dimitrijevič je v *«Ljubimcu svoje žene»* napisal zelo priljubljen sujet zakonskega trikotnika. Spomnil sem se na asesorja Bracka, ki ponuja Heddi Gabler nedramatičen izhod iz bledega zakona eksaltirane žene in nezanimivega moža (Ibsen). Hedda Gabler se odloči za pištolo svojega očeta-generala, v trikotu dveh žen in bolj simboliziranega kot živega moža (*«Ljubezen ni vse»*) O. Scheinplugove je dodeljena zmaga duševno superiorni zakonski ženi, Dimitrijevič pa se je odločil, da nam predstavi situaciji doraslega moža in ženo (Pola), ki jo je oplazil nenevaren plamenček, gasnoč v deklamacijah nerodnega ljubimca. Namesto v dramo se preokrene zadeva v ljubezniv družinski dogodljaj ugledne meščanske hiše. Z bojišča se umakne slabi diplomat Gjurič, a pametni poslovni mož z lahkoto prežene iz misli svoje solidne soproge tiste muhice, ki se izkušajo vrniti v vsak zakon. Želja po izvenzakonskih izletih. No — izlet se konča tako, da človek v svoji neskromnosti nehoti misli: Tant de bruit pour une omelette! Igra je koncipirana v svetskem duhu, nje dialogi so spretni, a mnogokrat neživi, nikakor pa ni odrekati delu v očigled naše šibke produkcije modernih iger vrlin, ki jih zlasti slovenski dramatik primanjkuje: vnanjega sijaja, prijetnega kozerstva in tehnične gibkosti. Ne vem, če v našo škodo. V komediji, kjer zmaga nedeljivost zakona in se odvrne nevihta pravočasno, je žena Pola podana prožno in salslonsko. Mož kot edini junak je tudi edino življenjsko verjeten lik, «Ljubimec» Gjurič more odrsko uspeti le z rutino. Klavrno koleba med dvema ženskama (žena, Kosara), a si ne osvoji nobene, neti plamenčke in je hladen do mozga, ustvarja mučne situacije, a odide v začasno pregnanstvo še poprej, ko mu jih puste razrešiti... In tako ostane mož — edini ljubimec svoje žene. Torej? Ponesrečen poizkus.

«Pustolovec pred vrati». (Milan Begović). Tragikomedija v 9 slikah, ki je našla v Šestu svojega režiserja. V teh slikah (s predigro) nastopa večina ansambla. Begović je povsem «zapadno» orientiran dramatik. Njegovi stiki s tujino so vtisnili njegovim igram oni brezdomovinski značaj, vodeč po eni plati k sproščenju in neodvisnosti od domačih problemov, ki pa čestokrat zavaja v brezkrvno teatraliko in filmsko iskane sujete. «Dejanje poteka v zadnjih svetlih trenutkih neke bolne deklice in v njenem deliriju pred smrtjo A. D. MCMXXV.» Deklica v prividih doživlja bogato življenje ob svojem možu. Neznani ljubimec pa ji pošilja pisma, polna neutешene ljubezni, in Agneza (žena) — ime deklice v sanjah — prične iskati skrivnostnega oboževalca. Na tej poti jo prevara «gospod s pisanimi telovnikom», ki se krivo prizna za pisca omenjenih pisem, spozna «dobro vzgojenega mladeniča», pahne jo od sebe «brutalni ljubimec» in udaja se po vrsti neznanim čestilcem... Njen iskani idol se ustreli v nekem alpskem hotelu in Agneza pada od stopnje do stopnje, dokler ne najde konca na dnu... Na teh potih jo v pustolovski učinkovitih metamorfozah spremlja Smrt iz dozdevnega življenja v resnico, ko deklica na verandi v parku v istini umre. Neprepričevalno je, če film posega v delo

krog odra in se papirnata literatura druži z blestečimi efekti, ki so notranji strukturi našega igralsstva k sreči nekam tuji. Iz teh razlogov je priznati uprizoritvi presenetljivo iznajdljivost režije, posameznim kreacijam pa je deloma nedostajalo moči (Agneza) ali pa one brez vsebinske teatraličnosti (Smrt), ki je pogoj za uspeh »Pustolovca pred vrati« in podobnih komadov — ne

izogibnega ter celo potrebnega zla vsakega teatra. Če je tendenca pravilna, da naj drama nudi vsakomur »svoje« in v slučaju, če moderni okus najbolje reagira na pisane dražljaje razgibane scene modnih dramskih domislic z vabljivimi naslovi — tedaj bomo mirno priznali veliko upravičenost Begovićeve tragikomedije na našem odru. (Konec prih.)

Frédéric Mauzens:

Živa blagajna

Iz francoščine prevedel dr. A. Debeljak

(Nadaljevanje.)

Prispela sva na mesto Madeleinskega trga, odkoder poteka več tramvajskih prog, med drugimi tudi tista, ki drži proti Madridskim vratom. Množica je obdajala vozove, sprevozniki pa so klicali zaporedne številke. Misel je šinila moji varovanki v glavo. Naglo je stopila ter odtrgala dve številki ob cestni svetiljki, ki so jo potniki oblegali, potlej se je napotila proti Madridski cestni železnici, ki je bila še prazna...

Skoraj so pričeli klicati številke poslednjega voza.

«384! Ni nikogar pred 384? 385, 386...»

Midva sva imela 397 in 398. Ko je prišla vrsta na naju, sva vstopila, ne da bi se bila ozrla. V naslednjem trenutku se je Ivona, ki je bila sedla nasproti mene v oddelku prvega razreda, razveselila, ko je zaslišala nenaden hrušč na vzvišenem zavetišču, kjer so potniki čakali, da pridejo na vrsto. Skozi okno, pri katerem je bila šipa spuščena, sem videl, kako Američana skušata splezati na voz. Stari, ves zaripel, je srdito nekaj neumljivega bobljal in nasilnost njegovih besed — to nasilnost si uganil, ne da bi jo bil razumel, kajti govoril je angleški — je bila v čudnem protivju z neobčutljivostjo njegovega obraza.

«Slutila sem, da se nista še nikoli vozila s cestno železnico ali z avtobusom po Parizu», je dejala Ivona v radosti, «in da niti ne vesta, da imamo tu zapovrstne številke... Oho! poglej ga no starca, kako udelujel!»

Američan je hotel po sili gori. V svojem pravilnem stanju bi bil mogoče pojmlil, zakaj mu branijo vstopiti, in ne bi bil naprej tiščal. Ampak ni bil v svojem normalnem stanju. Nisem se zmotil malo prej, ko se mi je zdelo, da preveč v kozarček pogleduje. Množica ga je počela suvati, da bi pomogla sprevozniku. Žaljive opazke so jele padati. Brezobzirno so grajali ta tujca iz države z ugodno valuto, ki sta kanila z naskokom zavzeti skromen voz, kjer še manj imoviti ljudje niso dobili prostora...

«Hallo, Harrods! Be quiet! Come on!»

Mladi Američan, ki je bil videti popolnoma hladnokrven kot običajno ter je gotovo spoznal položaj, je povlekel svojega druga nazaj in je bil po vsem videzu jačji od njega, kajti

z enim sunkom ga je odtrgal od ročaja, ki se ga je bil drugi oberoč oklenil.

«Come on! Be quiet!» (Pojdi naprej! Bodi miren!)

Te besedice sem razumel, ker jih je mladi mož izrekel z odličnim poudarkom, kolikor sem mogel soditi, medtem ko mi je bilo docela nemogoče, količkaj umeti starca, ki je gibčno čebľjal s takim glasom ko piščal ali ko glumač.

Red je bil vzpostavljen, ljudje so vstopali in nepreklicni »vse zasedeno!« se je razlegnil.

«Najela bosta avtotakso», mi je rekla Ivona, ne mené se za osebe, ki so sedele poleg naju in radovedno poslušale. «Ampak s sabo jih ne bova imela in to sem hotela...»

Zabavala se je. Ne vede, kaj tiči v ozadju te drame, kjer sva imela vlogo — in sicer glavno — jo je izprevračala v igro... In morda je bil to navsezadnje pač najboljši način, da ne izgubiva svoje hladnokrvnosti!

Ostavila sva električno železnico na končni postaji, t. j. ob Madridskih vratih, in nekaj sekund nato se je avtotaksa ustavila dvajset metrov vstran, in oba moža sta izstopila.

Krenila sva v Bulonjski les. Skoraj se je Ivona ustavila kar na sredi ceste in podoba je bila, da se je potopila v globoko razmišljanje...

«Kaj pa misliš?» sem vprašal.

«Načrt snujem», je odgovorila. «Ugibam, kako bi potovala... Spominjaš se, kaj sem ti povedala včeraj, ko sva bila v Louvru? Ako postopa kdo za teboj, naj ga bo pribito strah, da se mu ne izmakneš izpod prstov... Hočem, da bosta danes še bolj v strahu... To bosta dirjala za nama... Počakaj!»

Oba Američana sta tudi obstala, in sicer nekako na petdeset metrov. Na Madeleinskem trgu sta bila samo na kakih trideset in prejšnji dan v veletrgovini, kjer sva jih na pol videla, sta nama bila skoro na plečih. Razumel sem, da se razdalja, v kateri sta hodila za nama, ravna po vsakokratnem mestu, po večji ali manjši možnosti, da bi se jima izmuznila iz prstov, kakor se izraža Ivona. Ako nista bila po svojem poklicu policista — in v tej točki sem bil mnenja svoje varovanke — ogleduhati sta pa vsekakor znala... Sicer pa, če sta sledila Elzeara Philiberta od konca Amerike do tod preko Newyorka in Londona, sta morala po malem že dobivati detektivski pogled! V

tem trenutku sta, ne da bi gledala v najino stran, čakala, kdaj bova midva spet odrinila.

Mlajši si je prižgal cigareto. Stari se je kraj ceste s hrbtom opiral ob drevo, držeč roke prekrizane in eno nogo za drugo. Spodnja čeljust mu je šla redno gori in doli, gotovo je glevil čikarsko cediko, in v danem trenutku je sprožil strašanski curek slin, ki je zadela drevo onstran ceste...

«Pojdiva!» je velela Ivona.

Odpravila sva se naprej in pod njenim vodstvom dospela v kotic Bulonjskega gozda, ki je bil spričo nekaterih goščav videti malo-dane divji.

«Ali hočeš, da bi malo telovadila?» je zopet pričela pomenek moja varovanka. «Saj še pomniš, ko sem bila majhna — in od tega še ni tako dolgo —, da sva hodila semkaj in si se kotinal z mano? Tekal si kakor zajec... Stavim, da imaš še dobre noge...»

Tolšča me vsekakor ni ovirala, tudi kosilo me ni težilo...

«Naj si bo, pa dajva malo po telovadsko dirjati», sem privolil.

«Tako je prav! Skušaj me ujeti!»

Šinila je proti gošči in jaz sem se zakadil tja za njo. Očitno je kolikor toliko brzdala svoj tek zastran mene, vendar pa je dokaj urno pobirala stopinje. Suho dračje in velo listje nama je pokalo pod nogami. In domneval sem, da sta stari Američan, ki ni bil nemara nič bolj priličen od mene, in še celo mladi, ki je bil videti precej težak, morala sopsti na tej gonji in se tresti, da jima ne bi midva ušla. Sicer pa sva sama dovolj lomastila, ker sva drobila vejice in topotala po žoltem nastilu...

Tedajci pa se je Ivona naglo ustavila in okrenivši se me prijala za roko, češ, naj se ne ganem. Napravila sva ovinek in zastor od kozjega presleca naju je prikrival nepriteljskim očem... Obema je tolklo srce, meni od dirjanja in zbog neprijetnega občutka, ki ga imaš ob takem preganjanju, njej pa zlasti od veselja, in kukala sva skozi blesteče listje...

Oba Američana sta se bližala s tekalnim korakom, žurno in tiho, in sta delala tako malo šuma, kakor da se nista dotikala tal... Z veliko naglico sta švignila mimo naju in opazila sva, da so jima noge ali prav za prav konci obuval, zakaj skakala sta prav na lahno, stopali kakor po nekem nagonu edinole na redka mesta, koder ni bilo ne hrašče ne sušine.

Po mojem preudarku morajo medvedje, ki so videti tako neukretni, a so v resnici silno spretni, dirjastiti na tak način, ali tudi suško pleme (Sioux) in drugi divjaki v Severni Ameriki, o katerih sem slišal, da znajo teči po gosti šumi, skozi vsakovrstne ovire in zapreke, pa da najbolj izurjeni sluh ne zaznava njihovih korakov...

Najina možaka sta naju skoro takoj uzrla in takisto postala. Ivona in jaz sva se vsa osupla spogledala.

«Glejte si no,» je naposled zamrmrljala, «če nista vajena električnih železnic, v hosti sta pa kakor doma... Viš, boter, še stari se ni zasopihal!»

Tokrat sta bila zadosti blizu in ugotoviti sva mogla, da Američan s chewing-gumom še naprej ravnodušno čika, ne da bi kaj hitreje dihal nego tedaj, ko je stopil iz taksija ob Madridskih vratih. Mlajši ni bil izpustil svoje smotčice in se je kratkočasil s tem, da je delal dimne kolobarčke, ki so, to sem čutil, vzbujali občudovanje moje varovanke, ne da bi bila kaj pokazala...

«Navsezadnje,» je uganilo dekle, «vsaj veva sedaj, pri čem sva. Z njima pač ne bova več delala izletov na kmete, to je vse... Sicer pa se ostali del mojega naklepa razvija v mestu... Vrniva se na tramvaj...»

Prisiljen sem, naslednje dogodke na kratko posneti. Ivona je bila silo razburkana, nekaj zbog žlahtne kapljice, katere je malone sama izpila vso steklenico, precēj pa po nenavadnosti najinega položaja; morebiti jo je ugrelo še kaj drugega, česar pa se takoj nisem zavedel... Njena domiselnost, že po prirodi vsa vražja, si je nebrzdano utvarjala vse mogoče podobe... Ej, za sedaj pač ni bila beseda o tem, da bi modrovala, reševala, dokazovala in sklepal, dokler se ne bi poslednjič našla rešitev problema! Vse ob svojem času, in ura je bila, se zdi, samo za neumnosti. Zastran Trévola sem bil vesel, da sva se mu umaknila in da ga ni bilo treba s seboj jemati, na drugi strani pa mi je bilo žal, ker ga ni bilo vmes, da bi bil nekako tvoril protivno utež predobri volji moje nedoletnice... Ali koliko bi bil zalegel ubogi dečko? Manj od mene, ki pač nisem dosti tehtal!

Povzeti hočem torej ali, še bolje, kar prepisati tukaj strani iz svojega zvezka, zabeležene v petek osemnajstega vinotoka... Imel sem namreč zapisnik, kamor sem dan za dnem zaznamoval vse dogodke po trenutku, ko je Elzear Philibert potrkal na duri najinega stanovanja na Montmartrskem predmestju. Brž ko mi je moj dvojnik do kraja razložil namen svojega poseta, sem že napol videl neobičajno dramo, v kateri bi bil jaz junak in kesneje pripovedovalec. Nihče si ni dvakrat v svojem življenju služil kruha s tem, da je prepisaval ali primerjal pravilni prepis najznamenitejših romanov svoje dobe; nihče ni sam pisal po vesti o svojih osebnih doživljajih, ne da bi bil vselej pripravljen, porabiti priliko ter kaj priobčiti. Kdo ve celo, ni li ta daljnovidnost postajno prispevala, da sem laglje sprejel ponudbo skrivnostnega Kanadčana? A domislil sem se, kako sem moral napenjati spomin, ko sem prvič pravil svojo zgodbo, tokrat pa sem neutegoma ukrenil vse potrebno, da bi mogel v danem primeru zopet najti najmanjše preobrate v svojem novem doživetem romanu. Ali naj priznam, da mi je ta beležnica čisto

krat znatno pripomogla do sorazmerne zavede, ki sem jo kazal tekom dogodkov? Čutil sem zvečič v svojem žepu in opozarjal me je na debelo knjigo, ki utegne postati iz njega... In srčnost se mi je okrepila kakor raziskovalcu, čigar stroj za posnemanje kinematografskih razgledov je zabeležil nevarna junaštva.

Rečeni zapisnik vzamem ob trenutku, ko sva stopila v cestno železnico pri Madridskih vratih.

2^h 45. — Izstopila sva pri Sv. Avgustinu ter odšla v posredovalnico za službe enakega imena v Labordovi ulici. Nadejal sem se, da Ivona več ne misli na zadevo s služinčadjo, ali kadar ima kako nakano v glavi, ji te živ krst ne spravi iz nje. (Opomba. — Čitalca prosim, naj nikar ne pozabi, da doslovno prepisujem te opazke, ki so bile načerkane ob prostih trenutkih, malone vselej v hitrici, in da je potemtakem njih ureditev nujno še nedostatnejša kot ostali del pripovedi.) Zahtevala je dva poročenca, ki znata prijeti za vsak opravke. Čakala sva blizu eno uro. Ker ni preveč zaupala izpričevalom, je hotela videti samo take ljudi, katere ji je mogla upraviteljica osebno priporočiti. Nazadnje so nama predstavili tako zvana vzorna zakonca; moški je bil jako odličen in blizu dvakrat tolikšen kot jaz, ženska pa nad vse spretna kuharica, oba trezna, poštena, delavna in točna, za vse pa je jamčilo šentavgustinsko opravišтво.

Te dve popolnosti, pred katerima sem se krčil v svojem globokem naslanjaču, sta zastavili več vprašanj, nego smo jih zastavili mi njima. Samo do take službe jima je, kjer je družina izredno spodobna. Naposled smo se zedinili. Dvojica naj bi nastopila službo jutri zjutraj ob desetih. Rad bi dal petdeset frankov, ako ne bi držala besede.

Ob štirih. — Prišedši iz agencije sva se zopet namerila na oba Američana, ki sta oprezala na hodniku na drugi strani ceste.

Kakor skoro vselej ob takem dnevnem času, je bila na trgu sv. Avgustina nepopisna gneča vozil, in redarji s svojo belo batino so le še povečavali nered. To pa je mikalo Ivono. Potegnila me je v zmešnjavo. Oba sva pariška Parižana in se ne plašiva še tako prenapolnjenih ulic. Kar presmuknila sva se med vozili. Našima Američanoma sreča po vsem videzu ni tako dobro stregla kakor po tokavah in kokavah. Vendar pa sta se potegnili iz zagate. Po opravi in po glavi se jima vidi, da imata precej pod palcem. Šoferji so pazili.

4^h 10. — Krenila sva v metro, t. j. podzemeljsko železnico. Vstopila sva v vagon, ki je bil nabito poln. Noter sva prišla skozi vrata na enem koncu, ven pa na prihodnji postaji skozi duri na drugem koncu. Ivona je drobna in vitka, potem pa tudi mlada in srčkana. Ljudje so ji prav radovoljno dali, da se je prerinila med njimi, in mene, njenega deda, za kakršnega so me bržkone imeli, so tudi spustili skozi,

saj meni pač ni bilo treba tako širokega prehoda... A tako pa ni bilo z obema Američanoma, ki sta celo v tej zgnečeni množici sodila za previdno, da se naju čim tesneje držita. Odmikali so se jima silno nejevoljni oziroma se sploh niso odmikali, in s krepkim prerivanjem sta si morala narediti pot ob vihnem ugovarjanju, ki je bilo tem odločnejše, ker sta s svojimi debelimi podplati pohodila marsikak prst na nogi. Po halozi sta znala teči, ne da bi stopala po suhem grabežu, nista pa bila večša ogibati se tujim nogam!

O polipetih. — Po bulvardu sva šla malo na šetnjo. Vreme še vedno sijajno. Solnce v očeh. Ivona me je sunkoma porinila v kino. Prišedši z belega dne nisi v dvorani čisto nič videl, vsaj okrog sebe ne. (Na napetem platnu, kjer se je tokrat prikazoval pregled najnovejših dogodkov, sva še precej nejasno razločila dobro znanega veleobrtnika in nekega ministra, oba stalna gosta pred pristojem za filmske snimke, katerih posnemnik gotovo ni moral šele učiti, kako naj se držita.) Ivona se je v dveh minutah štirikrat tipaje premestila. Vlekla me je za roko. Slišati se ni moglo, kako koračiva, ker je godčevski zbor ropotal. Ali Američana sta bila na oprezu. Čutil sem, da me je eden njiju zagrabil za škric pri suknji. Tega nisem povedal Ivoni, ki je bila zmožna, da bi ga krcnila po prstih. Drugi Američan, ki je bil na zadnjem koncu gosjega reda, se je moral takisto prijeti tovariševe obleke. In to pot je bilo vsekako dosti žrtev, kajti za sabo sem čul v temini kletve, v katerih je bila beseda o zmečkanih stopalih. Kakor hitro so se nam oči nekoliko privadile mraku, je bila Ivona mirna in ostali smo na istem mestu do konca predstave. Američana sta sedela za nekaj stolov oddaljena.

Ob sedmih. — Zapustivši kino smo šli po bulvardu do Kraljeve ulice. Sedaj, ko je bila noč, sta nama bila Američana dobesedno tik za petami. Videla sta, da se igrava, ali prav za prav se jima je tako zdelo, kajti Ivona je bila sama odgovorna za to velikansko partijo skrižvalnice, ki me je mnogo bolj utrujala ter plašila, nego zabavala... In ta igra ju je dražila, posebno mlajšega, ki se mu je pod hladnim licem bralo razburjenje, medtem ko si za hladnokrvnostjo drugega čutil nekoliko slabe volje.

Ivona, ki je to zapazila, je rekla:

«Stari se je že naveličal...»

«Ampak niti za ped naju ne izpustita», sem dejal. «Ko bi se bila včeraj držala samo na pol tako blizu naju kakor danes, bi jih bila midva precej opazila...»

«Pa vendar sva jih nazadnje zavohala», je odvrnila Ivona. «In sedaj, ko sva jih izsledila, se nič več ne pomišljata... In potem pa kar krotka postajata... V kratkem nama bosta jedla iz roke...»

(Nadaljevanje prih.)

Greta Garbo
in
John Gilbert.

Pri filmskih zvezdnikih

Erika in Klaus Mann, otroka nemškega romanopisca Thomasa Manna, sta kar tako, kakor mimogrede, napravila pot okrog zemlje, ki sta jo popisala, sveže in živahno, v svoji knjigi «Okrog in okrog». Vsako poglavje tega potopisnega kramljanja vsebuje polno zanimivih srečanj in prigodb, tako tudi odlomek, ki pripoveduje o njunem bivanju v Hollywoodu, kjer sta imela priliko obiskati celo vrsto velikih filmskih umetnikov. Sicer pa prepustimo besedo njima.

*

Še tisti dan sva poiskala telefonsko zvezo z Janningsom. S čisto berlinskoserioznim glasom je naju povabil na večerjo — «tudi moja žena bo zelo veselilo», je dostavil korektno. Prav posebno svojevrstno je na naju vplival njegov poziv: «Tu Emil Jannings!», kakor če bi kdo zaklical: «Tu Mussolini!» ali pa: «Tu papež!» Svetovna slava je zares nekaj čudovitega, a najbolj čudovito je to, da tistemu, ki se solnči v njenem sijaju, niti ne dovolimo več osebnega življenja. Tak velikan je že prav za prav poosebljena legenda

in zato je skoraj nespodobno, če mu človek — telefonira.

Kako čudežno lep večer sva preživela pri mizi te legendarne osebnosti, prvi od premnogih večerov, ki so še sledili.

Zgodilo se je nekaj čudovitega: Janningsova privatna, osebna, ne legendarna osebnost je tako močna, da celo obvladala, da vam je v enem večeru izpodrinila in udušila celo ono legendarno osebnost, ki jo je sama ustvarila.

Pred človekom Janningsom oblede vse po njem ustvarjene postave: Nero, Ludvik XVI. ali pa «Poslednji mož», človek slavi zmago nad mitom, kolika sila! — — —

V družbi z njim in z njegovo lepo ženo smo se razgovarjali o Ameriki, o demokraciji, o Emilu Ludwigu in o bodočnosti filma.

Kako lepi časi so napočili. V filmskih krogih živeti je zares prijetno, sveže in poučno, seveda če se zaveš, da to ne bo trajalo večno. Že čez nekaj tednov si misliš, da je samo film nekaj pomembnega, film, okrog katerega se sučejo industrija, politika, literatura, ki so le njegovi neznatni priveski.

Hollywoodsko ozračje te priteza nase z nekim neizrazljivim čarom, ki se mu ne moreš izviti. Živiš kakor izven časa, v neki lahni opojnosti. Iz družbe, v kateri se kretava, naj omenim posebno nekatere gostitelje. Tu je n. pr. pesnik, režiser in glasbenik Ludwig Berger, ki stanuje s svojim bratom v pravlični hišici. Iz nekakšne opozicije proti Kaliforniji in iz domotožja po srednjenemški pokrajini je v Hollywoodu spesnil romantično igro, v kateri nastopajo vile v čaru bajnih gajev. Igro je insceniral skupno s Polo Negri. Zdi se mi, da bo ta film lep, saj bo združeval nemško čuvstvenost z ameriško igro.

Konrada Veidta sem srečal prvič v žametnem kostumu in beli lasulji pri snemanju kolosalnega filma «Režiči se obraz» v Universal-Cityju. Veidt glumi moža, ki mu je v obraz vrezano večno smehljanje. Dočim se z njim razgovarjamo, fotografirajo okrog nas velike ljudske prizore: svečane sprevede z okrašenimi konji in nališpanimi ženami na vozovih. Ves ta sijaj je izveden po načrtih Paula Lenija, ki tuli skozi megafon in daje na vse strani ukaze. Vse to je sicer zelo pestro in bohotno, toda že zdaj čutiš, kako dolgočasno bo vplivalo na platnu.

Večkrat se srečamo pri Veidtu tudi z Rochusom Gliesejem, velikim stavnikom režiserja F. W. Murnaua, ki je pričaral čudežno mesto v «Ob zori». Murnau sam pa živi povsem samotno in je vdan samo eni strasti — delu. Skoraj nikoli ga ne vidiš, zato pa vidiš njegova zares umetniška dela. Kadar se pojavi, vpliva dostojanstveno, ker je molčeč, mirnoodličen in spoštljiv. V tem času je igral Emil Jannings v «Patriotu», ki ga je režiral Lubitsch. Nekoč smo se dobili v kantini Paramount-studia. Tam sta bila tudi Adolphe Menjou in Clara Bow, ki je na platnu tako očarljiva. Pa tudi živa ni bila napak, vendar ima le preveč rdeče lase in nekam premalo odlične rame. Menjou pa je bil videti prav tak, kakor ga poznamo iz «Pariškega gentlemana» ali pa iz «Sobnega natakara». — Menjou z bradico, s samozavestnim smehljanjem in z izbrano eleganco. Ernst Lubitsch pa je majhne postave, toda močnih, predirljivih oči. Vljudno in pametno se je z nami razgovarjal, toda v duhu je bil ves pri «Patriotu» in se je od trenutka do trenutka okrenil k Janningsu zaradi

režijskih posvetovanj. Ah, ta kantina! Kako so se zvali zbrati vsi pravi! Tullio Carminati v beli lasulji in oficirski uniformi, Clara Bow v kopalnem plašču, A. Menjou v fraku, nekateri v židovskih kaftanih, drugi v ciganskih oblekah. Vsi obrazi pa mrtvaško bledikasti.

Pri Poli Negri smo pili čaj, oziroma sekt s čajem, kajti v deželi prohibicije velja za nespodobno, če ne ponudiš gostu alkohola, pa bodisi še ob tako neobičajni uri. Pola Negri stanuje v hotelu Ambassador v Los Angelosu, čeprav ima svojo hišo tudi v Santi Monici in eno v Beverly Hillsu in še eno nedaleč od Pariza. Če se prvič iz bližine ozreš v njen obraz, boš doumel, zakaj je ta igralka tako zaslovela, kajti pod širokim, gladkim, lepo obokanim čelom se odpirajo zelenkasto-temne oči, ki sije iz njih divja in močno čuvstvena zgovernost. Njen obraz je močan in primitiven, slovanskoširoka lica izražajo neko vztočno kmetstvo. Pola Negri se je razgovarjala z največjo uglajenostjo, saj ni zaman dolgo časa živela v Parizu, in njena poljsko pojoča nemščina vpliva prav prijetno.

V mehiški restavraciji, kamor naju je povabil Ramon Novarro, ne dobiš sekta, pač pa ostre začimbe, pa tudi sirovo maslo, zavito v liste, in vsakovrstno neobičajno pecivo. Ramon je govoril z natakarkjem špansko in je bil vesel, da ga nisva razumela in da sva tako zaupno použila te nenavadne slaščice. Pa čemu bi se bala, ko pa je najin gostitelj tako ljubezniv? Ramon Novarro je skrajno prijazen, vljuden in nežen v pogovoru. Človek bi celo mislil, da je koketen. Toda njegova dopadljivost ne odbija. Da bi svoje goste pridobil, razvedril in jih navezal nase, se smehlja, pa je simpatičen do skrajne mere. Nekoč smo bili z njim v družbi mladih ljudi. Takrat je pel — kako rad poje — Brahmsa, Schumanna, mehiške in španske pesmi. Pa zna tudi res lepo peti. V njegovem glasu se razodeva vsa gibkost njegovega telesa. Pravi vseznalec je, plesalec in hipnotizer. Sicer pa ni samo človek zabave, saj ga le redko najdeš v družbi, toda kadar je med ljudmi, hoče biti dobre volje in bleščeč.

Na božični večer, ko se nas je pri Janningsu zbralo mnogo «imenitnikov», sem se seznanil tudi z Greto Garbo, ki ima temnoglobok glas in neke nezemske oči. Saj ni skoraj nič drugega govorila kakor vedno le to, da je «strašno trudna», toda čemu naj bi tudi še govorila, ko ji tega niti treba ni, saj se sama predobro zaveda, kako usodno učinkuje njena tilinska in pomirljivohladna lepota.

Lepo smo se imeli tudi na Silvestrovo. Gramofon nam je igral «Rapsodijo v blueju», ki jo je uglasbil George Gershwin. Ta skladba je najbolj velikomestna glasba našega veka. Čudna glasba: patetična in groteskna. Ves New York se razodeva iz nje. Vse kipenje in šumenje vlemesta se dviga in pada v mogočnih koralih. Ko so nekoč vprašali Georgea Gershwina, kako je pač zložil svojo «Rapsodijo», je odvrnil: «Bilo mi je ena in dvajset let in živel sem v New Yorku. Kaj naj bi tedaj drugega storil?» Zares: tak je postanek glasbene umetnine naše dobe.

Ta večer se je zaključil prav čudaško in nevarno. Raimund, sin pesnika H. v. Hoffmannsthal, nas je povabil na izlet v gore v svojem kotlastem avtu. Pa mi smo bili že vsi preveč opiti, da bi se zavedli njegove pijanosti. Kateremu svetniku se moramo zahvaliti, da smo si oteli življenje? Kako smo brzeli po ovinkih, za katerimi so zijala brezdnal! Ali nas brezdnal niso marala ali pa je naš šofer vozil spretno kakor kak mesečnik.

Negovana žena

Skrivnost, kako postaneš in ostaneš lepa.

I.

Obraz — ogledalo osebnosti.

Prvi dojem je večkrat odločilen v življenju. Sugestivnemu vplivu, ki prihaja od cvetoče, negovane in čedne pojave, se nihče ne more ustavljati, zlasti v današnjih časih ne, ko vse gleda skoraj samo na zunanost.

Z modo, ki ne dela nobene razlike več, z razširjevanjem tiskane in filmske slike, s hitrim tempom, ki z njim gredo po vesoljnem svetu vsa izkustva, doživljaji in spoznanja, se je ustvarila splošno veljavna, enotna slika, kakšna mora biti ženska po svoji zunanosti. Izoblikoval se je osnovni lik, ki se mu hočejo po vsej sili vse ženske kolikor mogoče približati.

Danes ta dan, ko nas uče že od mladih nog človeka poznati in spoznavati — češ da je to najvažnejši posameznik, ki se z njim moremo najprimerneje uvrstiti v skupni mehanizem človeške družbe — je potrebno bolj kakor kadarkoli prej, da nabereмо svoj obraz v «lepe gube», da se ne razkriči takoj vsak vzkrip kakor z žarečimi črkami po svetu.

Psihično vzgojo samega sebe, ki naj bi se v njej utrjevali, lahko podpira negovanje lepote, ki se z njo mora ženska vsekakor ukvarjati.

V nas vseh tiči tako huda potreba po veselju, prijaznosti in zlasti po lepoti, da si ne prizadevamo samo, da bi svojo okolico olepšali, ampak se hočemo, v svesti si svoje lepe zunanosti, tudi sami harmonično uvrstiti v to okolico.

Zakaj nič ni za žensko mučnejšega kakor misel, da so druge lepše od nje. Iz telesnih nedostatkov izvirajo duševni defekti, ki se kaj lahko izprevržejo v občutek manjvrednosti. Ta občutek šele kaj lahko naredi žensko nesposobno za življenje. Kako lahko se

takšna ženska umakne v ozadje, ker se čuti telesno manj vredna! Kako lahko se ona v svojem depresivnem razpoloženju pred navidez srečnejšo tekmovalko, o kateri se ji zdi, da ima več upanja na zmago, umakne in klonel! Največkrat je tega krivo to, da nima samozavesti, kar ima svoj izvor v ravnokar omenjenih telesnih vzrokih.

Smotreni duševni training obraza in vztrajno energično negovanje obraza nam lahko dasta, rekli bi, nekakšno »varstveno naličnico«. S tem pa ni rečeno, da bi morala zastran tega trpeti naša iskrenost in poštenje. Nazadnje pa vendar tudi ni potrebno, da bi moral vsak človek, ki nas sreča na cesti, vedeti takoj za naš blagor in za naše gorje, ker mu ga naše obličje razodeva.

Prizadevati si moramo, da dosežemo z negovanjem obraza nekakšno trajno ugodno zunanost, ki nas dela neodvisne od našega duševnega in telesnega občutka.

Uspeti nam mora, da dosežemo preko vse filozofije, preko vse karakterologije zunanost, ki naj bi bila za drugega človeka negodna, nečitna in vendar ob vsem tem čedna, ne da bi zaradi tega kaj izgubili na značaju.

To bi moral biti smoter nas vseh. In iz tega si bomo po vzajemnem delovanju pridobili duševno in telesno ravnovesje. Iz zavesti svoje osebnosti pa bomo črpali potrebno življenjsko varnost. K temu pomaga po svoje tudi negovanje lepote pri moderni ženi.

II.

Training obraza.

Negovanje obraza zahteva največjo pozornost, zakaj koža na obrazu je najbolj izpostavljena kvarnim vplivom vremena. Kdor si hoče ohraniti kožo mlado in odporno, jo mora na poseben način trenirati in pri tem uporabljati različne kemične pomočke.

Kemični pomočki za negovanje obraza so: mastna krema za ponoči, suha krema za čez dan (seveda je izbira kreme odvisna od tega, ali je koža suha ali mastna). spirituozna kafrna voda, ki dobro čisti.

Zvečer, preden gre človek spat, se z mastno kremo odpravi vsa neskljot in ves prah s kože na obrazu. V ta namen je najboljša prav mehka flanela ali pa neka vrsta prav mehkega papirja, ki je nalašč v ta namen in ki je bolj higiениčen, ker ga človek potlej vselej lahko zavrže.

Ko se obraz z mastno kremo očisti, se takoj nato še enkrat nalahno namaže, in sicer, kakršna je pač koža, z bolj ali manj mastno kremo. Drugo jutro se krema z dobro kafrno vodo odrigne, obraz se pa namaže s pravo masazno kremo lepo enakomerno in previdno.

Zatem se masira obraz. To se godi po najrazličnejših metodah.

Kolikor vemo, se je še najbolj obnesla tista masaža, pri kateri drse konci prstov narahlo po obrazu, ne da bi kožo vlekli in pritiskali. Drgniti je treba v lahkem loku nekoliko proč od oči v polkrogu proti sencim. Prav nežno in prav oprežno, zakaj koža pod očmi se najrajši gubanči in je sploh zelo občutljiva. Sicer naj bo pritisk, s katerim delajo konci prstov lahni polkrog, močan in intenziven, vendar se ne smejo prsti nikdar dotekniti kože pod očmi. Od nosnega korena je treba potem vleči kratko in energično proti obem stranem čela preko obrvi, kesneje od srede čela na obe strani z enakomernim pritiskom ob čelo.

Brada se z obema palcema močno masira, in sicer tako, da se upre roka ob obraz. Po tej masaži se je treba s konci prstov narahlo trkati po obrazu, da se pobudi vnovič obtok krvi. Namesto s prsti se to dela lahko tudi z majhno gumasto žličko. Z vsemi temi manipulacijami se poživí obtok krvi, s čimer se mišice napenjajo in utrjujejo.

Druga metoda zopet priporoča, naj bi se opravljala masaža obraza zvečer. Pri večini žensk pa bi utegnili biti to nerodno, ker bi ne imele zaradi skrbi in težav, ki so jih utrudile podnevi, več potrebne energije.

Razen tega pa so še tudi različni drugi prav naravni pomočki, ki naj bi jih vsaka ženska uporabljala, preden gre zvečer z doma, zlasti v družbo. Najprikladnejši so vroči kamilični obkladki, ki naj si jih dene na obraz, potem ko si lase prej zavaruje s kakšno ruto, ali pa naj si koplje obraz izmenoma v vroči in mrzli vodi, kar naj se vrsti hitro drugo za drugim. Najprej naj pomoči krpo v mrzlo vodo in naj si jo dene na obraz. In že po nekaj minutah polje kri hitreje pod kožo. Takoj se opazi že tudi prijeten osvežujoč občutek.

Nekatere ženske imajo rajši sopro. Obraz se drži nekaj minut nad loncem z vrelo vodo. Seveda je treba lase poprej zavarovati. Vroča sopara odpre znojnice, delovanje kože se oživi in vse ostalo se osveži.

Vrečice z ledom, ki se menjavajo z vročimi vrečicami peska, dosejajo isti uspeh.

Žena, ki ima toliko energije, da si masira vestno in redno obraz, si bo ohranila mladostno, napeto in prožno kožo. Vse skupaj pa jo bo popravilo tako, kakor si želi. Človek se dobro počuti, ker se zaveda, da ima zdrav videž. Občutek, da je manjvreden in slabši od drugih, se zmanjša na minimum in nazadnje čisto izgine. Takšen človek je zato tudi vedno dobre volje in vedrega duha.

III.

Gube in grbanci.

Kakor je dragoceno skrbno negovanje kože, kakor so veliko vredne parne kopeli za obraz, ledeni ovitki in masaže za odvrnitev gub in grbancev, tako malo koristi vse to, če so se gube in grbanci že naredili. Prej so zdravnavali brazdice s tem, da so vbrizgavali vanje parafin. To so pa zdravniki sploh opustili, in sicer zaradi mogočih neprijetnih posledic. Še nekoliko najvažnejše postopanje za odpravo gub in grbancev je dandanes kirurški napon kože. Ta metoda temelji načeloma na tem, da se izrežejo koščki kože. Robovi kože se potem skrbno sešijejo, in tako se mlahava koža napne in zopet zgleda. Najvažnejša zahteva je tudi tukaj kakor pri vseh kozmetičnih operacijah, da, če le mogoče, ne ostanejo sploh nobene vidne ali vsaj ne posebno vidne brazgotine. Kjer je torej le kolikaj mogoče, se napravi zareza v kožo, ki je obrasla z lasmi, tako da lasje popolnoma zakrijejo obrunek. Ali pa je obrunek v naravnih gubah, da se komaj ali pa sploh ne opazi. S pomočjo kirurškega kožnega napona se lahko odpravijo: prečne gube na čelu, gube ob nosu in ustnicah, gube v ustnem kotu, ob bradi, na zgornjem delu vratu, gube na zgornji in spodnji vek, ob sencih in solzni mešički. Pri vseh teh licih in podbradku je pač potrebno izrezati razen tistih kožnih koščkov še tudi maščobo, kar je je odveč. Pri starejših ljudeh, ki imajo sploh že bolj mlahavo kožo, utegne biti uspeh trajnejši kakor pri mlajših osebah, ki imajo še bolj napeto kožo. Zareza, ki se napravi potem, ko se koža na tistem kraju omami (lokalna anestezija), je tako brez bolečin in malenkostna, da se da takšna majhna operacija s takšno lahkoto ponoviti, kakor kadar se zob po dveh treh letih zopet plombira. Še na kliniko po navadi zaradi tega ni potreba.

IV.

Voda in nje primesi.

Vsakodnevno negovanje kože se vrši pri modernem kulturnem človeku vedno v istem okviru, v katerem ob-

Ž a r k o p o l e t j e

boste uživali le v lahkih platnenih ali svilenih oblekah, a brez težkih skrbi, kako boste prali svoje obleke. — Tkanina bo zadržala tudi po pranju svojo barvo in sijaj, ako vzamete za pranje SCHICHTOV

RADION ki varuje perilo.

stojajo gradualne razlike, kakršne se pojavijo iz anatomske in fiziološke kakovosti individualne kože.

Kaj pa hočemo prav za prav doseči s tem, da se vsak dan čistimo? Vsakodnevno umivanje ima ta namen, da odpravi kožno maščobo, soli in drugo nesnago, ki jo izločujejo kožne žleze, da odpravi kožne luskice, ki se neprestano odločujejo, in da spravi s kože nesnago in prah, ki zamašujeta znojnice in ovirata dihanje in druge važne funkcije kože. Hkrati se z umivanjem mehanično odpravljajo in store neškodljivi tudi povzročitelji bolezni.

Kakšne pomočke imamo v ta namen? Izpočetka je bila to — voda. Voda ima razen drugih sestavin tudi apnene in magnezijske soli, ki so za njeno učinkovitost odločilnega pomena. Zato tudi govorimo v navadnem življenju o mehki in trdi vodi. Čim več ima voda teh soli v sebi, tolikanj trša je in tem nesposobnejša je za negovanje kože.

Deževnica ali pa kuhana ali destilirana voda imata malo oziroma nič soli, sta torej mehki. Tudi s tem, da jima dodamo boraksa, glicerina, mleka, dvojnooksiženega natrona, sode (eno čajno žličko na liter vode), se napravijo soli, ki dražijo kožo, neškodljive.

Važna je za človeško kožo temperatura vode. Če si hočemo kožo očistiti in hkrati osvežiti, je dobro, če se umivamo zapovrstjo s toplo in mrzlo vodo. Ta menjava temperature trenira hkrati kožno staničje ter oživlja in osvežuje polt s tem, da se kri hitreje pretaka.

Če hočemo, da dosežemo pri umivanju več uspeha, uporabljamo milo. Moderna industrija proizvaja voljna, dobra mila, ki imajo v sebi veliko maščobe in ne dražijo normalne kože.

S peno, ki jo daje milo, se nečistosti mehkično odpravijo s kože. Če dodamo milu še stolčenih trdih tvarin, ta učinek še pojačamo (peščena mila). Vselej pa je treba ostanke mila čisto odpraviti s tem, da kožo dobro izplaknemo in skrbno posušimo, sicer se koža, če milo dalje časa nanjo vpliva, lahko vname, kar je zvezano z bolečinami.

Goba, krtača in krpa za milo podpirajo mehkično umivanje. Seveda le tedaj, če jih vselej, kadar jih odrabimo, dobro izplaknemo in vse ostanke mila in nesnage z njih spravimo.

Ljudje, ki imajo prav občutljivo kožo in zaradi tega ne prenašajo mila, morajo uporabljati druge dodatke. Zlasti mandeljnovi otrobi, ki se pri mešanju vodi sami, ali pa naj si napravijo iz malo vode in dosti otrobov zmes, ki naj si jo denejo na obraz (nekako za pet minut) in potem skrbno izplaknejo.

Ženske s preobčutljivo kožo katerikoli ne morejo prenašati ne vode ne mila v nobeni obliki. Takšne ženske naj se seveda s tem ne umivajo, ampak naj uporabljajo najčistejše olivno olje, ki prav lepo čisti. Tudi precej mastna krema je priprava v ta namen.

Pri mastni in mlahavi koži se s pridom uporablja toaletni kis (ena navadna žlica v čisto vodo za dostuje). Tudi alkohol prištevamo k lepotnim vodam. Alkohol hitro izhlapi in prijetno hladi kožo. Hkrati je pa tudi dober pomoček proti maščobi. Res pa je, da morajo biti ljudje, ki imajo občutljivo, zlasti pa suho kožo, zelo oprezní, ker alkohol takšno kožo preveč draži.

Če je količaja mogoče, naj bi se vsak dan vse telo umilo oziroma okopalo. Kdor pa hoče telo ne samo očistiti, ampak hkrati tudi osvežiti in utrditi, naj ga po vsaki kopeli še oprha, in sicer najprej s toplo, potem z mlačno in nazadnje še z mrzlo vodo. To vpliva na vso kožo prav tako kakor pri obrazu, če ga umivamo

izmenoma z vročo in z mrzlo vodo. Če komu prija, lahko doda vodi tudi različnih dišečih soli. Ako pride nemo vodi aromatičnih rastlinskih ekstraktov in soli, pomiri takšna kopel žive in okrepi vse telo.

Po kopeli in prhi je treba kožo dobro otrati, z drgniti in zmasirati, da se pospeši krvni obtok, kar vpliva tudi na boljše ohranjanje kože.

Led in krop

Ledena pijača! Kaj si moreš misliti prijetnejšega v poletni pripeki? Jezen na svojega zdravnika, ki mu je za brnil led in vino, se je rimski satirik razpetelinil: «O, da bi do konca svojih dni moral piti vrelo vodo ti!» In naš Dolenjec, ako komu preti: «Jaz ti bom dal kropal!» Po siromašnih hišah smo včasih otroci prepevali:

Tana nina nana, zjutraj bob, opoldne krop,
pri nas je dobra hrana, zvečer pa po ... šlop!

Krop je torej v slabem slovesu. Ali glej, danes ga zdravniki priporočajo vsakomur, kdor se želi ... ohladiti.

In vendar so bile mrzle pijače tisočletja priljubljene. Rimci so precejali svoje vino skozi sneg ali pa drobili led v znamenite žlahtnine. Tako so dodajali nov užitek številnim zamiznim slastem. Moralisti so jim očitali, da naravo narobe postavljajo, ker pijejo hladno, kadar je vsakomur vroče — kakor neki naši vrstniki čislajo sadje šele pozimi, ko drugim zaloge že poidejo. A to je bila potrata, ki so jo zmogli le maloštevilni bogataši. Ledeni napitek, pravi pesnik Juvenal, je samo za najvišjo gošpodo. Heliogabal je imel v svojih sadonjakih tolikšne grmade stlačene snega, da je kljuboval solnčni palici. Skoraj je še ljudstvo zahtevalo zase to dobroto: poslej si mogel kupiti led ali sneg v trgovini ob vsakem času.

Pred Rimljani so uživali pijače s snegom brzkone tudi Hebrejci. V Pregovorih pravi Salomon, da je zvesti posel «kakor hlad snega ob žetvi». Aleksander Veliki je na svojem pohodu v Indijo velel izkopati globoke jame, jih nasuti s snegom, nato pa prekriti z vejami, slamo, debelim suknem; takisto se je ohranil in osvajač ga je mogel okušati ob pasjih dneh.

V času križarskih vojsk so se zapadnjaki pri Turkih naučili spravljati sneg v globoke jame, obrnjene proti severu. Po njih se je razširila strast za mrzle pijače. Francoska plemka de Montespanova je kupila zlat strojček, kjer se je hladilo namizno vino. V Versaillesu je bil poseben uradnik, imenovan *délivreur de glace*, ki je dobavljaval led za kraljevo hišo. Iz najvišjih krogov se je navada kaj urno udomačila med vsem prebivalstvom. Danes dobiš led v gostilni in kavarni.

Led utegne biti silo koristen. Hipokrat ga je priporočal zoper bljuvanje, težave, želodčne krvavitve. Drugi vam porekó: tople pijače so priporočljive, saj pospešujejo delovanje pepsina, mirijo bolečine v želodcu, blažijo njegovo zvijanje, lajšajo krč «vratarja», tako pogosten v naši bučni in burni dobi. In nadalje jih je nasvetovati pri jetrnih boleznih, kajti nič ni slabšega za jetra ko mraz, je povedal že stari Celsus. Kdo bi tajil, kako dobro deajo tople pijače vsakomur, čigar drobavje zahteva veliko paznje in pozornosti? A tu govorim o zdravih ljudeh, ki se hočejo naslajati v tej solzni dolini, ne da bi morali oboleti. Tako n. pr. jih mičejo poleti studene ali ledene pijače. Te so prijetne, o tem ni dvoma. Splošno je tudi mnenje, da najbolj svežijo in gasijo žejo. Vendar takšno «vesoljno soglasje narodov», s kakršnim so še pred kratkim podpirali neka nadprirodna verovanja, v zdravilstvu več ne držé. Medicina namreč trdi: najbolj se okrepaš in odžejáš z vročim pitjem. Torej homeopatija? Klin s klinom? (Konec prih.)

Osvežujoča pijača

ima nalogo, da od velike vročine utrujeni organizem zopet poživi. Od velike vročine ali sporta utrujeni organizem bi pa bilo treba ne samo osvežiti, ampak tudi okrepiti.

V ta namen je prikladna zlasti hladna OVOMALTINE, ki ustreza obema zahtevama. Ovomaltine osvežuje in krepi, hkrati pa dovaja organizmu tudi redilne tvorine, zakaj kadar je vročina le prehuda, ne more organizem prenašati navadne hrane.

Hladna OVOMALTINE se lahko in hitro pripravi v kozarčku Ovomix, ki je v ta namen posebej pripravljen in ki ima še to prednost, da je v njem prirejena Ovomaltine veliko okusnejša.

Kozarček Ovomix se dobiva povsod, kjer se prodaja Ovomaltine, in sicer po Din 15'—.

osvjezuje
hladna
OVOMALTINE
jača

V vročem poletnem času se lahko OVOMALTINE uživa ne samo za zajtrk in južino, ampak kot osvežujoča pijača tudi čez dan, če se shladi na ledu.

PRAKTIČNI NASVETI

Hlادتina iz kutinovega soka.

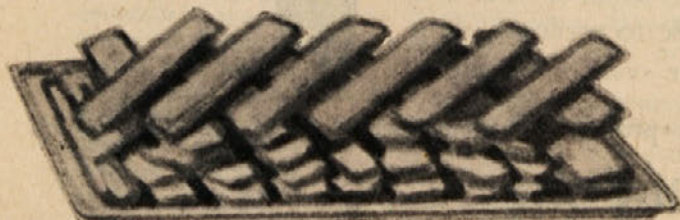
Naredi sneg iz 3 beljakov, 10 žlic kutinovega (kutinovega soka), sladkorja po volji, $\frac{1}{2}$ litra sladke smetane, 1 zavitka dr. Oetkerjevega vanilinovega sladkorja, $\frac{1}{2}$ zavitka dr. Oetkerjeve bele jedilne želatine Regina, ki jo poprej

v vodi raztopiš, mešaj vse skupaj na ognju, da malo zavre, potem pa pusti, da se shladi. V ohlajeno kremo vmešaj $\frac{1}{2}$ litra raztepene sladke smetane, nakar stresi kremo v skledo in pusti na mrzlem, da se strdi, potem jo pa obloži s holipami.

Piškotji za k vinu.

Mešaj 16 dkg sirovega masla in 2 rumenjaka tako dolgo, da se speni, potem pa dodaj malo sladke skorjice (cimeta), malo limonovega olupka, $\frac{1}{8}$ litra dobre smetane in 1 za-

vitek dr. Oetkerjeve zmesi za kolače. Testo dobro pregneti, nakar napravi iz njega podolgovate koščke in jih speci. Potem naredi sneg iz enega beljaka in mu primešaj 5 dkg sladkorne moke in 1 zavitek dr. Oetkerjevega vanilinovega sladkorja, namaži to zmes z nožem na testene koščke in jih posuši v pečici.

Češnjev narastek.

Namoči v mleku 250 g belega kruha (nastrganega) ali pa prepečenca, primešaj 3 do 4 jajca, malo sirovega masla, dr. Oetkerjevega vanilinovega sladkorja ali pa citronovega olja, 5 do 4 žlice sladkorja in 250 do 375 g češenj brez koštic in speci svetlorumeno.

Kako se vkuhavajo češnje.

4 kg lepih, zrelih češenj operi in jim potrgaj peclje, jih stresi v bakren kotliček ali pa v emajliran lonec, prideni 1 kg sladkorja in $\frac{1}{8}$ litra vode in jih počasi kuhaj kakih 15 minut, medtem pa oprezno mešaj. Ko jih vzameš od ognja, vmešaj 1 zavitek dr. Oetkerjevega praška za vkuhanje sadja in jih deni takoj v čiste, suhe in pogrete kozarce.

Ko se češnje shlade, položi nanje kos čistega pergamentnega papirja, pomočenega v rum ali pa v čisti spirit, potresi povrh še malo praška, nakar zaveži kozarce s pergamentnim papirjem.

Interesantna novost na fronti Ovomaltine.

Ovomaltine je pri zdravnikih že nekaj desetletij preizkušeno sredstvo za okrepčanje. Po navadi se to okusno, koncentrirano redilno sredstvo dodaja toplemu mleku za zajtrk in južino. Da bi se okrepčevalno redilno sredstvo Ovomaltine moglo uživati kot ugodno osvežujoča pijača tudi za časa hude vročine, je dala tvornica dra. A. Wanderja v promet prav lično škatlico iz aluminija pod imenom Ovomix. V tej škatlici se Ovomaltine nekoliko potrese, pa se dobi izvrstna osvežujoča pijača, ki daje hkrati človeku tudi novih moči.

Škatlica Ovomix se dobiva povsod, kjer se prodaja Ovomaltine, in sicer za Din 15.—.

Pravi razlog.

- Kako se imaš, prijatelj? Kaj počne zaročenka?
- Nič ne vem. Najina zaroka se je razdrla.
- Kako je pa to mogoče? Zakaj le?
- Zato. Udarila me je na ulici z dežnikom po glavi...
- Strašno!
- In sicer zato, ker sem prišel na sestanek eno uro prepozno, a — ona je morala čakati — 5 minut!

DRAGO GORUP & Co.

L J U B L J A N A

Miklošičeva cesta 14

KONFEKCIJA

IZDELOVANJE

P R O D A J A

*Na solncu
in ob morju.*

*varujejo nežno kožo
Elida kreme.*

Pred solnčanjem, kopanjem
in spanjem-Elida
Creme de chaque heure!

Po kopelji in vsak čas
podnevi Elida Creme
de chaque heure.

ELIDA

PRAVI
FRANCK
 vedno
 odlična kakovost!

Kako zatreti osinjake.

Navadne ose, ki delajo dosti kvare po sadovnjakih, imajo svoja gnezda okoli 15 cm globoko pod zemljo. Ugonobiš jih, ako jim zvečer izliješ na osir petroleja, težkega olja ali kako drugo tekočino zoper žužke. Tudi s kropom se stvar obnese. Na vsak način morata delovati dve osebi, da se poparjeni osinjak takoj zasuje s prstjo. Po hodnikih poloviš mnogo osá v steklenice s široko odprtino, do dve tretjini nalite z oslajeno tekočino. Sladkor primami žuželke, ki potonejo. Sršeni, večji od osá, gnezdi po žlamborih ali obešajo sršenjake po vejah. Zvečer jih je podkaditi z žveplom, da se zaduše. Pri tem je dobro natakniti debele rokavice in čebelar-sko naličnico. Lahko tudi odtrgaš osenišče ali sršenjak, ga vržeš v vrečo ter jo potopiš v posodo, napolnjeno z vodo.

Skrivnost pudra.

Najboljši puder, ki se rabi v kozmetiki, se izdeluje iz riževga in pšeničnega skroba. Skrob je sestavljen iz prav majhnih zrn. Za izdelovanje pudra je velike važnosti, kako velika so ta zrnca. Premer posameznih zrn riževga skroba meri nekaj tisočink milimetra, premer zrn pšeničnega skroba je pa desetkrat tolikšen. Včasih se je uporabljal za pudranje kar navadni skrob ali riževa moka. Po tem pudru je postala koža suha in razpokana, ker ji je odvzel puder vso maščobo in tudi ni dolgo ostal na koži. Sedanjim kozmetičnim pudrom, ki se izdelujejo jako skrbno, je primešana magnezija, lojcevec ali pa porcelanka, da se bolj primeje kože, dalje vazelinovo olje, da se koža preveč ne posuši, in razni parfumi zaradi prijetnega vonja, in sicer v čisto majhni množini, da preveč ne dražijo kože.

Dobra klet

ne sme biti ne presuha ne prevlažna, pač pa biti dovolj globoka, da bo v njej toplota enakomerna, 9 do 12 stopinj. Nadalje bodi snažna, po možnosti cementirana. Vanjo ni devati proizvodov, ki vro ali se kisajo, niti dišečih zelišč, sira, petroleja, ki bi dali vinu slab okus. Pač pa se lahko v njej shrani krompir, nasoljenina, samo paziti je na ta živila, da ne prično gniti. Klet naj se zrači z linami, ki propuščajo rahel preprih, a da ne si-jejo skozi naravnost solnčni žarki.

Sredstvo, ki je dober kup.

Namesto paste za čiščenje zob so uporabljale naše prababice drobno zmleto sežgano skorjo od kruha. Toda še boljše sredstvo, ki nič ne velja in prav nič ne škoduje zobni glazuri, je tole: denite nekaj koščkov lesnega oglja na žerjavico. Ko se razžari, ga vzemite z žerjavice in pustite, da se ohladi. Videli boste, kako je oglje pokrito z belim slojem pepela. Ta pepel poberite in ga spravite v škatlico ali stekleničko. To je imenitno sredstvo za čiščenje zob!

Meh za smeh

Zakonska idila.

— Poslušaj, možiček, zapazila sem, da mi je izginila srajca in kombineža. Stavila bi kaj, da mi jo je ukradla sobarica Ana.

— Kakšna pa je ta tvoja kombineža? vpraša mož.

— Modra, svilen.

Mož pa odgovori hladnokrvno:

— Je že dobro, bom že videl.

— Hitro, hitro, prijatelj! Če se boš podvizal, boš ujel Kozamernika še pri svoji ženi!

— Kaj bi se podvizal. Kolikor jaz Kozamernika poznam, bo on tam tudi še jutraj.

Instinkt in naivnost.

Neka žena se je hotela prepričati, ali je ne vara nje mož. Zato je odpotovala na skrivnem za njim in pogledala v hotelsko knjigo, da poišče ime svojega moža. Tam je videla zapisano: «Ivan Komar in njegova žena.» «Ah, hvala bogu», je pomislila žena, «moj mož je gotovo vedel, da pridem za njim, pa me je že naprej priglasil.»

Ni popolnoma zgrešil.

Mojster zažene v jezi čevljev v vajenca, ki je nekaj zgrešil. Ta se pa umakne in čevljev prileti po ustih mojstrove žene, ki je prav tisti trenutek odprla vrata. Mojster zmaje z rameni in reče resignirano: «No, tudi tako je prav»

Pred poroko.

— Prisrčno ti čestitam, prijatelj! Tako srečnega dne, kakršen je bil današnji, ne doživiš nikdar več!

— Ej, stoj, prijatelj, ne ženim se jaz danes, jutri se bom.

— I zato sem ti tudi tako rekel.

Prepir v zakonu.

Žena: «Kadar žena očita možu njegove grehe, gre vse to pri enem ušesu noter, pri drugem pa ven!»

Mož: «Če pa mož očita ženi njene grehe, gre pri obeh ušesih noter, pri — ustih pa ven!»

— Papa, ubil sem štiri muhe: dve ženski in dve moški.

— Kako to veš?

— Dve sta sedeli na vinski steklenici, dve pa na ogle-dalu!

Pozna zakon.

— Vi ste si pa najeli mladega odvetnika.
— Veste, zakaj sem to naredil, moja pravda se bo vlekla leta in leta!

Po premieri.

— Vi ste bili pa snoči na premieri, gospa Sršenova. Kako je bilo?
— Prav zanimivo!
— Kateri momenti so Vam najbolj ugajali?
— Bilo je več lepih momentov, ampak najlepše je bilo na vsak način tisto, ko je gospa Ovičarjeva pripovedovala svoji prijateljici, kako je zalezla svojega »prijatelja« in flagranti s svojo hišno... Govorila je sicer bolj po tihem, ampak jaz imam tenko uho...

Izza mladih let velikih ljudi.

Med odmorom so se kratkočasil otroci v šoli s tem, da so se pomenkovali, kdaj se je kdo rodil. Anatol France — imel je takrat sedem let — se je tudi vteknil v razgovor, rekoč:

«Jaz vem, kdaj sem se rodil!»

«Kdaj?» je vprašalo nekaj glasov.

«Ob treh in 35 minut zjutraj!»

«Lažeš!» mu je zaklical eden izmed součencev, «ker tako zgodaj tvoja mati še spi.»

Anatol France je naivno odgovoril:

«To je sicer res, ampak jaz sem jo prej prebudil in ji rekel, da bi se rad rodil.»

Dekliška šola.

«Kakšno krivdo je imela Devica Orleanska?» — «Na bojišču je mlademu Angležu podarila življenje.»

Vztrajnost.

Krošnjar, ki ga je hišnik ven vrgel in si zdaj z gnušom ogleduje roke: «Ali želite košček Elidnega mila?»

V tržnici.

«Tiste starine, ki sem jih kupil včeraj, bi rad zamenjal za živila.» — «To ne gre, pri zamenji morate zopet vzeti starine.» — «No, pa vzamem konzerve.»

Rednost.

Pri Nadaždijevih je velik dirindaj. Selma, prvorojenka, je nekam izginila. Po dveh dneh. Minka, sobarica, prihitela vsa iz sebe iz sobe v kuhinjo: «Milostiva! gospodično Selma sem našla!» — «Kje pa?» se oddahne blaga gospa. — «Obesila se je... za špansko steno.» Gospo oblije rdečica. Oči se ji bliskajo. «Torej, tako se pri nas pospravlja, vi lenoba!»

*

Mož, zadolben v poučen tednik, mahoma klikne, da njegova žena dvigne glavo iznad svojega veziva. «Čuješ, Marinka,» ji razlaga čitač, «lani so porabili 426 slonov za izdelovanje biljardnih krogel!» — «Čudna reč!» se odzove žena in debelo pogleda, «kako so le mogli navaditi tako nerodne živali, da izvršujejo takšno natančno delo!»

Pred sodnikom.

Sodnik izprašuje osebne podatke moža, ki ima vso glavo obvezano: «Ste oženjeni?»

«Nisem, samo z glavo sem zadel ob železna vrata.»

Za kulisami.

Sluga: «Ali naj začnemo, gospod ravnatelj?»

Ravnatelj: «Da, ko bo osem...»

Sluga: «Ura ali ljudi v gledališču?»

Kozmetična sredstva naših starih.

Stare kronike pišejo, da so uporabljali naši predniki oziroma njih boljše polovice večkrat kaj čudne preparate, s katerimi so poizkušali ohraniti svojo svežost in mladost.

Prav posebno radi so se kopali in umivali v mleku od oslic. V isti namen so uporabljali in mešali kačjo kri, rumenjake od jajec, pepel od sežganih miši in olje.

Zopet drug recept je priporočal, da se bel petelin pita tri tedne z rižem, namočenim v kozjem mleku. Tega petelina so potem z roko zadavili, na drobne koščke sesekljali in iz njih skuhalo vodo za umivanje.

Proti gubam na obrazu ali pa proti pegam so uporabljali mast od sov. Če si dama s pegastim obrazom ni mogla omisliti koščka pisanega leopardovega krzna, ki so ga smatrali za najboljše zdravilo, si je napravila pomado iz apna in žvepla ali pa juho iz sesekljanih vrtnih polžev. Tudi je rada uporabljala kravje mleko, v katerem se je poprej tri dni namakal jelenji rog ali pa žolč od srne.

Pomado za lase so delali iz medvedove ali pa jegulje masti. Od sovje krvi so postali lasje lepo kodrasti, žolč od jarca pa je bil dober za to, da obrvi niso bile preveč košate.

Zobni prašek so dobivali iz pepela sežgane zajčje lošanje, sredstvo za odpravljanje dlačic pa so pripravljali iz netopirjeve krvi.

Dober tek.

Zakonca sta povabila na kosilo dobrega prijatelja. Prijatelj (ko je pojedel juho): «Verjemite, gospa, nečem se vam laskati, ampak tale juha je bila izvrstna!»

Štiriletni Boris: «Viš mama, saj sem ti precej rekel, da se ne bo niti poznalo, da ti je v juho padla cunj, s katero si pomivala tla!»

TVORNICA KEM. IN OLJ. BARV LAKOV, FIRNEŽA IN STOKELJ. DRUŽBA Z. OZ. LJUBLJANA

ORIENT

LAKI
TERPENTINE
STROJNO ODE
UMETNIŠKE BARVE
PRAŠNO ODE
KOPICI
PIRNEŽ
POLSKKE BARVE
PASTELNE BARVE

PRODAJALNA
DUNAJSKA C. 14
LJUBLJANA

POLEGTRGOVINA
SCHNEIDER & VEROVŠEK

PRVOVRSTNI MATERJAL - NIZKE CENE!!

OB VSAKI PRILIKI SE SPOMNITE,

da so „Jutrovi“ „Mali oglasi“ v Sloveniji najuspešnejša, najcenejša in najhitrejša **posredovalnica za službe** vseh vrst, **za prodajo in nakup** vseh stvari, **za nepremičnine, lokale, podjetja, kapital, ženitve in za vse drugo**

V teku **enega** leta je bilo po „Jutrovih“ „Malih oglasih“ uspešno posredovano v nad **40.000 primerih**

Ugodnosti posredovanja po „Malih oglasih“ se more z lahkoto poslužiti **vsakdo**. Treba je le svojo željo sporočiti na naslov: **Oglasni oddelek „Jutra“ v Ljubljani, Prešernova ulica 4**. Pri naročilu je pristojbino poslati v znamkah ali v denarju na prejš, za vsako besedo 50 par. Za oglase trgovskega značaja, dopisovanje in ženitve se računa od vsake besede 1 Din

NE POZABITE!